



# INHOUD

## VOORWOORD

---

Raad van toezicht	3
Algemeen directeur Harry Tupan	5

## JAARVERSLAG 2018

---

Ondernemerschap	7
Maatschappelijk ondernemen	8
Cultureel ondernemerschap	10
Samenwerken en ondernemen	12
Ondernemen rond de collectie	17

## BIJLAGEN

---

Bijlage 1 Prestatie-eisen Provincie Drenthe	27
Bijlage 2 Facts & Figures	37
Bijlage 3 Aanwinsten 2018	48
Bijlage 4 Bruiklenen 2018	50
Bijlage 5 Publicaties 2018	53
Bijlage 6 Bestuurs- en nevenfuncties 2018	55
Bijlage 7 Financieel verslag 2018	57

VOORWOORD

RAAD VAN TOEZICHT

Na het grote succes van *The American Dream* verraste het Drents Museum in 2018 met twee bijzondere archeologische tentoonstellingen. Het publiek werd ver mee teruggenomen in de tijd, naar Iran en het oude Nubië. Beide tentoonstellingen waren wederom wonderschoon en eigennuttig vormgegeven, zoals we inmiddels gewend zijn van het Drents Museum. De tentoonstelling over Iran is, net als *The Great Liao* het jaar ervoor, genomineerd voor de ‘museumoscar’: de Global Fine Art Award 2018 in de categorie Best Ancient Art\*. Wij hopen dat deze nominatie wordt omgezet in een heuse award!

Naast deze grote internationale tentoonstellingen heeft het Team Drents Museum een groot aantal exposities, presentaties en activiteiten gerealiseerd. Daarbij valt steeds op hoe ondernemend er te werk is gegaan. Dat werpt zijn vruchten af. De raad van toezicht is bijzonder trots op het team én op het resultaat. Het Drents Museum is in alle opzichten een bloeiende onderneming en dat vertaalt zich in een toegenomen aantal bezoekers. Afgelopen jaar kwamen bijna 235.000 mensen een kijkje nemen in het museum – een record.



De raad van toezicht is het afgelopen jaar vier maal bijeengekomen. Bovendien is de raad uitgebreid met de heren Alexander Pechtold en Rocky Tuhuteru en met mevrouw Titia Vellenga. Wij zijn zeer verheugd dat zij de raad komen versterken en heten hen van harte welkom!

Komend jaar staat in het teken van de verdere ontwikkeling van de nieuwe collectiepresentatie en de verbouwing van Grandcafé Krul. Verder staan er twee grote kunsttentoonstellingen op

stapel, *Sprezzatura* en *Barbizon van het Noorden*, waar wij ons als raad van toezicht nu al op verheugen.

Chapeau voor het Team Drents Museum!

*Han Noten, voorzitter*

\* Op 12 maart 2019 is bekend geworden dat het Drents Museum in New York de publieksprijs van de Global Fine Art Awards heeft gewonnen, de Youniversal Award.

# RAAD VAN TOEZICHT DRENTS MUSEUM

**De heer drs. H.C.P. Noten**, voorzitter  
Oud-burgemeester van Dalfsen

**De heer mr. drs. H.E. Niebuir**  
Voormalig partner EY Zwolle

**De heer drs. A. Pechtold**  
Oud-voorzitter Tweede Kamerfractie D66

**De heer R. Tuhuteru**  
Managing director media- en communicatie-  
bureau Tuhuteru en Partners BV

**Mevrouw drs. T. Vellenga**  
Directeur Artara

**Mevrouw drs. M.L. van Wijhe**  
Algemeen directeur Van Wijhe Verf B.V.

**De heer drs. J.H.J. Zegering Hadders**  
Oud-voorzitter ING Nederland

De leden van de raad van toezicht ontvangen een vergoeding voor gemaakte onkosten en vacatiegeld.



## VOORWOORD

## ALGEMEEN DIRECTEUR HARRY TUPAN

Ondernemen hoort bij het Drents Museum. De tentoonstelling *The American Dream* was in dat opzicht een absoluut hoogtepunt, een bewijs waartoe het Team Drents Museum allemaal in staat is. Door samen te werken met grote internationale collega-instellingen en collecties heeft het museum het voor elkaar gekregen om deze tentoonstelling naar Assen te halen. Maar ook door te durven dromen en de passie te blijven voelen. Aan grote tentoonstellingen als deze gaan vaak jaren van voorbereiding vooraf.

Het Drents Museum streeft naar ondernemerschap in de breedste zin van het woord. Dat betekent niet alleen grote succéstentoonstellingen organiseren waar veel mensen op afkomen, maar juist ook aandacht hebben voor het uitzonderlijke, talent laten zien dat mogelijk maatgevend wordt. De tentoonstelling over Rosa Loy was daar een mooi voorbeeld van. Haar geheel eigen, bijna sprookjesachtige beeldtaal is zó consequent, zó bijzonder.

Een staaltje ondernemerschap blijkt ook uit de zoektocht naar *De Drentse Madonna* van Jozef Israëls. Sinds het begin van de twintigste eeuw was dit grote schilderij niet meer gezien. Het bevond zich in Amerikaanse privécollecties. Na onderzoek kwam het museum het doek op het spoor in

Praag. We zijn op het vliegtuig naar Tsjechië gestapt en toen we het zagen hebben we direct contact opgenomen met de Stichting Vrienden van het Drents Museum. Het werk is onderzocht, door experts beoordeeld en uiteindelijk heeft het museum toegeslagen. Just do it!

Het Drents Museum is stevig verankerd in de Drentse samenleving. Het persoonlijke van de regio met een landelijke uitstraling laten we graag zien. Aan Drentse helden als Harry 'Cuby' Muskee, Tjerk Vermaning en Egbert Streuer zijn biografische tentoonstellingen gewijd; tentoonstellingen die herinneringen oproepen en een feest der herkenning zijn voor bezoekers. Zo functioneert het museum als een marktplaats vol leven, verhalen en schoonheid, als een afspiegeling van de maatschappij. Sterker nog: dat zien wij als onze taak, om een museum te zijn van en voor iedereen.

Dat we ondernemend zijn hebben we in 2018 wel laten zien. Het museum heeft voor een belangrijk deel eigen inkomsten weten te genereren. Maar waar zouden we zijn zonder de steun van de provincie Drenthe, onze trouwe hoofdsponsors NAM, WMD en ING, begunstigers als de BankGiro Loterij en de Stichting Beringer Hazewinkel,



sponsor SRC Reizen en natuurlijk de Vrienden van het Drents Museum, de Businessclubleden en de Drostes? Ook wil ik alle sponsors en fondsen bedanken voor hun bijdrage aan onze projecten en voor het vertrouwen. En natuurlijk mijn speciale dank aan de vrijwilligers zonder wie heel veel taken in het museum onmogelijk zouden zijn uit te voeren!

En waar zijn we zonder Vincent van Vilsteren... Als conservator archeologie werkte hij sinds 1985 in het Drents Museum. Na 34 jaar heeft hij afscheid genomen. De prachtige tentoonstelling over Iran was zijn laatste wapenfeit voor het museum. Dank je wel Vincent.

*Harry Tupan, algemeen directeur*



Team Drents Museum

# ONDERNEMERSCHAP

Bij alles wat het Drents Museum onderneemt, staan de zes kernwaarden van het museum centraal. **Kwaliteit** staat voorop, maar de kernwaarde **ambitie** maakt het museum uniek. Het museum staat bekend om zijn lef, bijzondere activiteiten, toonaangevende tentoonstellingen en ‘net iets andere’ keuzes. Met **gastvrije** collega’s ontvangt het museum zijn bezoekers. **Samenwerking** plaatst het Drents Museum midden in de maatschappij. **Ondernemerschap** is van levensbelang voor het museum. Het museum is een **betrouwbare** partner voor zijn publiek, stakeholders en collega-musea in binnen- en buitenland én een betrouwbare werkgever.

Met de kernwaarde ‘ondernemerschap’ stond het museum als bedrijf centraal in 2018. In de huidige tijd moeten musea zichzelf staande kunnen houden, los van subsidies, fondsen en sponsoring. Musea moeten ondernemend zijn: op maatschappelijk en cultureel vlak, op het gebied van samenwerken, maar ook inhoudelijk. Bij goed ondernemerschap horen marktgericht denken, netwerken, klantenbinding door service en gastvrijheid, creativiteit, maar ook gedegen management, het benutten van zakelijke kansen, vernieuwende bedrijfsvoering en natuurlijk: een ijzersterk product. Het Drents Museum



heeft het allemaal in huis. Dat is ook dit jaar weer bewezen. De bezoekersaantallen stegen verder, de waardering bleef ongeëvenaard hoog, de Museumshop was een publiekstrekker en

Grandcafé Krul zat vol. Het ondernemende Drents Museum werkt als een magneet voor Drenthe en de stad Assen.

# MAATSCHAPPELIJK ONDERNEMEN

**Het Drents Museum is een inclusief museum. Dat wil zeggen dat het museum van en voor iedereen is. Iedereen moet zelfstandig overal aan mee kunnen doen en vooral: kunnen genieten van wat het museum te bieden heeft!**

## De Zonnebloem

Het Drents Museum is enthousiast ingegaan op het aanbod van De Zonnebloem om de toegankelijkheid van het museum in kaart te brengen in het kader van het project 'Onbeperkt Eropuit'. Mystery Guests en keurmeesters hebben het museum in 2018 namens de Zonnebloem getest. Voor gastvrijheid kreeg het Drents Museum een 8,1, voor de fysieke toegankelijkheid een 7,7. We doen het dus al goed, maar we willen graag 'de puntjes op de i zetten'. Afgelopen jaar is een projectgroep druk bezig geweest met het overnemen van de aanbevelingen uit het Zonnebloemrapport. Sommige aanpassingen zijn meteen doorgevoerd, zoals betere informatie op de website, aanduidingen op de kluisjes voor rolstoelgebruikers of begin- en eindmarkeringen op de trappen.

Andere aanpassingen zijn gecompliceerder en vragen meer tijd. Deze worden in het komende jaar uitgevoerd of meegenomen in de op stapel staande verbouwingen. Wat opvalt is dat het Zonnebloemproject het Drents Museum nu al nóg toegankelijker en gastvrijer heeft gemaakt.

## Drents Museum in gebaren

Als gastvrij museum streeft het museum naar optimale toegankelijkheid voor mensen met een verstandelijke, visuele, motorische of auditieve

beperking. Voor groepen die het museum desondanks niet kunnen of durven bezoeken of de producten niet kunnen gebruiken, worden producten op maat gemaakt.

Daarom is het Drents Museum in 2018 ingestapt in het project *Musea in Gebaren*, een samenwerkingsverband van inmiddels zestien musea, geïnitieerd door FOAM en Wat Telt! Er zijn drie dove museumdocenten aangenomen die de Nederlandse Gebaren Taal en International





Sign beheersen. Bij alle grote tentoonstellingen verzorgden zij instaprondleidingen in gebarentaal. En ook in *Het Grootste Poppenhuis van Nederland* vond een Historische Ontmoeting in Gebarentaal met Johannes van Lier plaats.

### Experts in de geschiedenis van kunst

Het lijkt wel of er steeds meer geschiedenis bij komt. Via het internet worden we omringd door beelden en feiten vanuit de hele wereld. Hetzelfde geldt voor kunst. Een gevolg is dat leerkrachten (in opleiding) tegenwoordig vooral een brede kennis hebben en dat specifieke kennis en vaardigheden vaak ontbreken.

Het Drents Museum is een expert op het gebied van de geschiedenis van de kunst en speelt daarin ook een rol richting het onderwijs. Het museum ontwikkelde in 2018 nascholingsactiviteiten voor leerkrachten: van workshops tot meerdaagse excursies. Die sluiten altijd aan bij de thema's van de vaste museumpresentatie.

### Kansen voor talent

Het Drents Museum biedt jong talent graag de kans om zich verder te ontwikkelen. In 2018 was er ruimte voor 15 stagiaires en zijn er 2 werkervaringsplaatsen gecreëerd.

Twee oud-stagiaires van de afdeling Beveiliging hebben vanwege hun uitstekende prestaties tijdens de stage een tijdelijk dienstverband aangeboden gekregen.



Nieuw is dat de afdeling Beveiliging een accreditatie heeft voor 'beveiliging 3' (coördinator beveiliging). Hiermee hoopt het museum aspirant beveiligers ervaring te laten opdoen.

# CULTUREEL ONDERNEMERSCHAP

**Als culturele onderneming moet het Drents Museum steeds voldoende eigen inkomsten genereren om goede museale projecten te kunnen realiseren. Begunstigers, sponsors, Vrienden, Businessclubleden en bezoekers spelen daarbij een belangrijke rol. Maar cultureel ondernemerschap gaat ook over vernieuwende bedrijfsvoering en over het ‘pakken’ en creëren van kansen in de markt.**

## Zakelijk én creatief

In februari 2018 is Annelies Meuleman begonnen als bestuurder en zakelijk directeur van het Drents Museum. Met de keuze voor een artistiek én een zakelijk directeur werd voldaan aan de wens om het zakelijke en procesmatige accent binnen het museum te versterken. Dit gaat niet ten koste van de creativiteit, integendeel. Door beter te faciliteren én te kunnen focussen, krijgt creativiteit juist optimaal de ruimte.

## Sales & Services

Voor de afdeling Events & Reserveringen was 2018 een enerverend jaar. Onder andere vanwege het samengaan met de afdeling Development. Onder de nieuwe naam Sales & Services zijn de plannen en de koers voor 2019 uitgezet.

Ondertussen heeft het nieuwe team een groot aantal activiteiten en netwerkbijeenkomsten weten te realiseren rond de tentoonstellingen *The American Dream* en *Iran – Bakermat van de beschaving*.

## Verkooprecords gebroken!

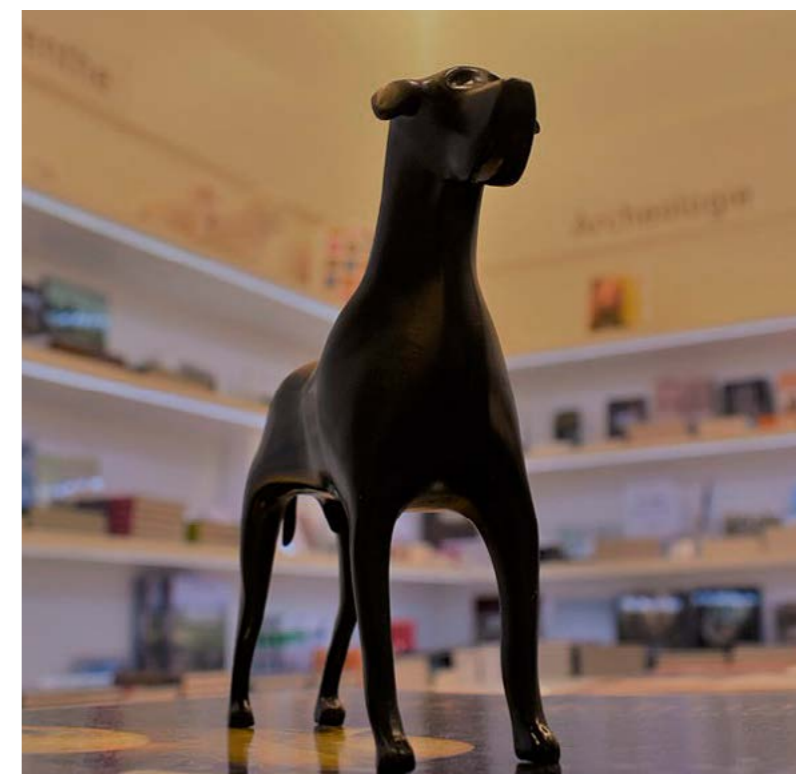
De Museumshop boekte dit jaar een recordomzet sinds de heropening in 2011. Ruim 30.000 boeken gingen er over de toonbank, waarvan bijna de helft eigen uitgaven. De catalogus bij de tentoonstelling over Iran was de absolute bestseller. Daarvan zijn in totaal 8.500 exemplaren verkocht, waarvan 6.000 in de Museumshop. Uitgeverij WBOOKS heeft de publicatie maar liefst vier keer herdrukt. De sfeer van de Iran-tentoonstelling liep door in de Museumshop waar bijzondere producten uit Iran werden aangeboden. Van kussens tot keramiek, theedozen, noga en sieraden: bezoekers waardeerden het aanbod enorm. Ook de verkoop van boeken over de Iraanse geschiedenis en Iraanse literatuur en poëzie liep goed.

## Mannesmania

In oktober was hij er dan eindelijk: Mannes. De gigantische houten hond staat als een trouwe wachter naast het nieuwe stationsgebouw van Assen. Ondanks het turbulente proces rond zijn komst sluiten de Assenaren hun Mannes inmiddels

in de armen. Mannes is van Assen. Als een ‘nieuwe Bartje’ is hij hard op weg om een symbool voor de stad te worden.

Het kunstwerk is ontworpen en gemaakt door NIO architecten en beeldend kunstenaar Q.S. Serafijn. Het Drents Museum sloot in 2018 een exclusieve licentieovereenkomst met hen af voor de ontwikkeling en de verkoop van Mannes-merchandise in de Museumshop. Magnetten en t-shirts met de beeltenis van Mannes zijn populair, maar de zwarte mini-Mannessen vliegen de winkel uit!



## Meer Grandcafé Krul

Steeds meer mensen weten het Drents Museum te vinden. De bekendheid van het museum groeit en dat is niet verwonderlijk. Goede marketing-campagnes voor de kwalitatief hoogstaande tentoonstellingen en de vele publieksactiviteiten werpen hun vruchten af. De groei van de bezoekersaantallen wordt ook gevoeld in Grandcafé Krul. Daar zijn geregeld te weinig plekken om alle bezoekers op te kunnen vangen; tijdens de openingsuren maar vooral ook bij speciale events en tentoonstellingsopeningen.

Naast een eigen bijdrage van het museum biedt de provincie de mogelijkheid tot uitbreiden in het kader van de investeringsnota. In 2018 is een plan gemaakt voor een uitbouw met een extra commerciële ruimte erboven. Daarvoor heeft het museum Sax Architecten uit Groningen aangetrokken. Medio 2020 moeten de eerste bezoekers een kopje koffie kunnen drinken in een gloednieuw Grandcafé Krul.

## Snel en stijlvol betalen

Sneller, veiliger én stijlvoller om te zien. Het kassasysteem van de entree en de Museumshop is volledig gemoderniseerd. Meerdere teams zijn betrokken geweest bij de keuze en implementatie van het nieuwe systeem en de bijbehorende kassa's. In het najaar van 2018 is gekozen voor het afrekeningsysteem van Eijsink en online ticketing via Global Tickets. De online ticketing wordt niet alleen ingezet voor de kaartverkoop voor tentoon-



stellingen, maar ook voor publieksactiviteiten als de Opa- en Omadagen, workshops en lezingen. Externe 'resellers', zoals Het Land van ANWB, booking.com en online travel agencies, kunnen nu via het online ticketing systeem rechtstreeks tickets voor het Drents Museum verkopen. En doordat het online ticketing systeem is gekoppeld aan het kassasysteem, biedt het bezoekers inzicht in bijvoorbeeld de beschikbaarheid van zogenaamde timeslots. Met het nieuwe systeem heeft het museum een modern en goed geoutilleerd systeem dat toekomstbestendig is, goed werkbaar en zeer gebruikersvriendelijk.

## Artists in residence

In 2018 heeft het Drents Museum een bijzondere schenking ontvangen: samen met de Koninklijke

Nederlandse Reddings Maatschappij (K.N.R.M.) ontving het via een erfenis het eigendomsrecht van een woning vlakbij het museum. Met steun van de Stichting Steunfonds Drents Museum kan het museum het deel van de K.N.R.M. overnemen met als doel om de woning om te bouwen tot een verblijfplaats voor buitenlandse gasten en koeriers en een werkplek voor artists in residence. De Stichting Steunfonds blijft volledig eigenaar van de woning, maar het museum kan de woning gebruiken, onder de voorwaarde dat het de onderhoudskosten voor zijn rekening neemt. Het gereed maken van de woning tot een gastvrije verblijfsplaats voor kunstenaars en internationale collega's wordt in 2019 uitgevoerd.

# SAMENWERKEN EN ONDERNEMEN

**Met musea en andere culturele instellingen in binnen- en buitenland worden grote, internationale projecten gerealiseerd. Maar samenwerking gaat verder dan alleen bruikleenverkeer. Het Drents Museum werkt ook intensief samen met onderwijspartners, ondernemers, leveranciers en sponsors. Want ondernemen, dat doe je sámen.**

## INTO NATURE

### Kom naar Drenthe!

Afgelopen jaar vond het tweejaarlijkse buitenproject *Into Nature plaats*. De kunstroute had als thema 'Out of Darkness'. *Into Nature* werd georganiseerd door vier Drentse kunstinstellingen: het Drents Museum, Stichting Kunst & Cultuur, Stichting Kunst in Kolderveen (KiK) en Museum De Buitenplaats. Vanuit het Drents Museum zat zakelijk directeur Annelies Meuleman als penningmeester in het bestuur en was conservator Annemiek Rens de zakelijk leider. Het project kwam tot stand in nauwe samenwerking met lokale ondernemers, de VV en vrijwilligers. *Into Nature* geldt als een goede promotie voor de provincie Drenthe. Deze editie werd bovendien meegenomen in de randprogrammering van Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018.

### Eyecatchers in het landschap

De 30 kilometer lange route was ditmaal uitgezet in de zuidwesthoek van Drenthe. Zo'n 20.000 bezoekers wandelden of fietsten langs twintig spectaculaire kunstwerken geselecteerd door kunstcriticus Hans den Hartog Jager, de artistiek leider van deze tweede editie. Eyecatchers waren een gigantische verdwaalde blauwmarmere 'knikker' van Alicja Kwade in het Sterrebos, sculpturen van Hervé Youmbi bij de hunebedden in het Holtingerveld en de zwartgeblakerde beelden van Matthew Day Jackson in de overwoekerde kassen van Frederiksoord. Het publiek vond het prachtig en waardeerde de route met een 8. Maar liefst 97% van de bezoekers zegt terug te komen voor de editie van 2020.

## THE AMERICAN DREAM

### Dubbeltentoonstelling

Eén tentoonstelling waarvan de kunstwerken verdeeld zijn over twee musea, in twee landen. Het Drents Museum en de Kunsthalle Emden kregen het voor elkaar en organiseerden samen de prestigieuze tentoonstelling *The American Dream*. Een initiatief dat financieel gesteund werd door de Eems Dollard Regio (EDR). Bezoekers konden in



beide musea genieten van het werk van beroemde Amerikaanse kunstenaars als Edward Hopper, Andy Warhol en Roy Lichtenstein.

### Best bezocht

De dubbeltentoonstelling is zeer succesvol verlopen. In totaal trok *The American Dream* 185.000 bezoekers, waarvan circa 130.000 bezoekers naar Assen kwamen. Daarmee is het tot nu toe de best bezochte kunsttentoonstelling van het Drents Museum geworden. Beide musea hoopten met deze tentoonstelling meer buiten-



## IRAN – BAKERMAT VAN DE BESCHAVING

### Drents Museum en Teheran

Voor de tentoonstelling *Iran – Bakermat van de beschaving* werd vanaf juni de grote tentoonstellingsruimte van het museum ingericht als een Perzische bazaar met verschillende ‘winkeltjes’ waarin zo’n tweehonderd objecten waren uitgesteld. Zo werd het verhaal van een van de oudste en meest bijzondere culturen ter wereld in beeld gebracht. Bezoekers stapten een andere wereld binnen en vergaapten zich aan de schitterende gouden drinkbekers en sieraden, de bronzen wapens en het prachtig beschilderde aardewerk. Unieke archeologische vondsten uit de collectie van het National Museum of Iran in Teheran die heel lang voor de westerse wereld verborgen zijn gebleven. Een groot deel van de objecten was nooit eerder buiten Iran te zien.

De bijzondere samenwerking tussen de musea heeft er in geresulteerd dat een dwarsdoorsnede van de collectie van het Drents Museum in oktober naar Iran is gereisd, waaronder het veenlijk van Exloërmond. Na het Louvre is het Drents Museum het tweede museum met een presentatie in het National Museum of Iran. Een unicum voor het museum én voor Drenthe.

landse bezoekers te trekken en dan met name uit het buurland. Er was inderdaad sprake van een lichte stijging van het buitenlandse bezoek. 4% van het aantal bezoekers in het Drents Museum kwam van buiten Nederland, waarvan 3% uit Duitsland.

### Spin-off

*The American Dream* was van grote meerwaarde voor de stad Assen. Dat is gebleken uit de resultaten van het bezoekersonderzoek. Van de ondervraagde bezoekers was 84% speciaal voor de tentoonstelling naar Assen gekomen. Dat leverde een geschatte economische spin-off van

5,8 miljoen euro op voor de stad die tijdens de tentoonstelling geheel in Amerikaanse sferen verkeerde.



## Iran anders bekeken

De tentoonstelling over Iran is goed aangeslagen en heeft ruim 114.000 bezoekers naar het museum getrokken. Onder hen waren ook veel in Nederland wonende Iraniërs. In de tentoonstelling werden films getoond waarin bekende en onbekende Iraniërs geportretteerd werden. Zij vertelden zichtbaar trots over hun cultuur. Ook correspondent Thomas Erdbrink, ‘Onze man in Teheran’, was te gast in het museum om te vertellen over het dagelijks leven in het Iran van de eenentwintigste eeuw. Het Drents Museum is er in geslaagd een andere kant van Iran te laten zien. De reacties in het gastenboek getuigen van de grote waardering en ontroering van het publiek voor deze tentoonstelling.



## Opnieuw genomineerd voor ‘museumoscar’

Dat we iets heel speciaals te bieden hadden, werd wederom beloond met een nominatie voor de Global Fine Art Awards (GFAA) in de categorie Best Ancient Art (BC – approx 1200 AD). Na *The Great Liao* in 2017 is het de beurt aan *Iran – Bakermat van de beschaving* om een gooi te doen naar de prestigieuze prijs. De combinatie van de prachtige objecten met de bijzondere vormgeving van Perspekt Studio’s uit Haarlem is internationaal opgefallen. In 2019 worden de uitslag van de vakjury én de publieksprijs bekendgemaakt in New York\*. Mededingers uit Nederland zijn het Rijksmuseum en de Hermitage Amsterdam.

Drents MUSEUM GENOMINEERD!

**Iran**  
BAKERMAT VAN DE BESCHAVING

HELP ONS MEE DE YOUNIVERSAL AWARD TE WINNEN IN NEW YORK!

De Youniversal Award is de publieksprijs van de Global Fine Art Awards 2018, waarvoor het Drents Museum genomineerd is met de succesvolle tentoonstelling *Iran - Bakermat van de beschaving*, die 115.000 bezoekers naar Assen trok.

GA NAAR [drentsmuseum.nl/youniversal](https://drentsmuseum.nl/youniversal) EN STEM OP 'IRAN - CRADLE OF CIVILISATION' OF SCAN DE QR-CODE

STEMMEN KAN TOT EN MET ZONDAG 27 JANUARI!

\* Inmiddels is bekend geworden dat het Drents Museum de Youniversal Award – de publieksprijs van de Global Fine Art Awards – heeft gewonnen.

Uit het gastenboek over de tentoonstelling  
*Iran – Bakermat van de beschaving:*



*‘Emotionele reis deze expositie.  
We zijn in een trance geraakt en tot  
in het bot geraakt!’*

**Bennie Tiggeloven, Arnhem**



*‘Mijn dank is groot. Indrukwekkend.  
Met tranen in mijn ogen heb ik alles  
opnieuw en opnieuw bewonderd.’*

**Kader Abdollah**



*‘I think this is the most beautiful  
designed exhibition I have ever seen.’*

**Anonieme bezoeker**

## Nieuwe koers KINK

In De Nieuwe Kolk beschikt het Drents Museum over een extra tentoonstellingszaal, KINK (Kunst in de Nieuwe Kolk). De focus van de tentoonstellingen die in KINK worden georganiseerd ligt op hedendaagse kunst en design. Jaarlijks komen daar zo'n 6.000 mensen op af.

In 2018 is besloten de koers te verleggen door het creëren van een dynamische ontmoetingsplek met presentaties en activiteiten die toegankelijk en laagdrempelig zijn. Daarbij gaan we nauw samenwerken met de andere bewoners van De Nieuwe Kolk, zoals de bibliotheek, het theater en de bioscoop. In het najaar is hiervoor een nieuw plan ontwikkeld dat in 2019 zijn verdere uitwerking krijgt.





# ONDERNEMEN ROND DE COLLECTIE

Het Drents Museum onderneemt op basis van inhoudelijke kennis en is altijd actief op zoek naar verbreding van de collectie. Dat betekent open staan voor mogelijkheden, buiten de grenzen denken en snel en doortastend durven handelen. ‘Echte’ Vrienden en begunstigers begrijpen dat! Inhoudelijk ondernemerschap rond de collectie uit zich ook in het investeren in goed beheer en unieke presentaties.

## Op zoek naar een Drentse Madonna

Bijna 120 jaar lang is ze niet te zien geweest in het openbaar: *De Drentse Madonna* van de Haagse School-kunstenaar Jozef Israëls (1824–1911). Hij schilderde Maria met kind als een Drents boerenmeisje met een kindje op schoot, zittend onder een boom in de avondschemering. Het doek werd in 1910 verkocht aan een verzamelaar in de Verenigde Staten. Decennialang verbleef *De Drentse Madonna* in Amerikaanse privé-collecties. In 2017 spoorde het Drents Museum dit belangrijke schilderij voor Drenthe op in Praag. Dankzij de Stichting Vrienden van het Drents Museum is *De Drentse Madonna* in maart 2018 eindelijk thuisgekomen.



## Carolein Smit en de Drentse heideschappen

Voor haar tentoonstelling *L'amour fou* liet Carolein Smit zich onder andere inspireren door het Drentse heideschaap, het oudste schapenras in West-Europa. Halverwege de twintigste eeuw waren deze schapen bijna uitgestorven. Nog steeds is het een van de zeldzaamste rassen van ons land.

Het Drentse heideschaap met zijn vacht van harige strengen en lange, wollige staart is een uitgelezen model voor Smit. Haar keramische beelden vallen op door hun gedetailleerde materiaalbehandeling van kleine rolletjes klei, gaatjes en glanzende glazuren. Smits heideschaap in het groen kijkt je fier aan. Het beeld van een tweede heideschaap met herderin is iets minder lieflijk dan je op het eerste gezicht zou denken. De armen en benen van de herderin blijken die van een skelet te zijn. De schapen hoeven niet terug naar Smits atelier in België. Met steun van de Stichting Van Achterbergh-Domhof werd het beeld van het heideschaap met herderin aangekocht en aan het museum geschonken. Het andere heideschaap werd door de kunstenaar zelf aan het museum geschonken.



## Bewaren voor de toekomst

Het depot van het Drents Museum was vrijwel vol. Om meer ruimte te creëren en objecten beter te kunnen opslaan was een verbouwing hard nodig. In 2017 werd een Programma van Eisen geschreven met daarin alle wensen en eisen waaraan het depot zou moeten voldoen. De verbouwing en verbetering van het depot werden in 2018 in samenwerking met de provincie Drenthe uitgevoerd.

De collecties keramiek en archeologie zijn intern overgeplaatst. Dat betekende een verplaatsing van 260 strekkende meter aan stellingen en zo'n 18.000 objecten, van oude vuistbijlen tot de recente beelden van Carolein Smit. De ruimte die door deze interne verhuizing vrijkwam, is geschikt gemaakt voor de objecten die nog bewaard werden op de zolder van het historische deel van het museum. Deze collectie van ruim 500 meubelen en werktuigen wordt nu onder de juiste klimatologische omstandigheden in het depot bewaard. Daarnaast is het depot uitgerust met 18 extra schilderijrekken.



TENTOONSTELLINGEN

*Rosa Loy – Bilder Bergen* | 24 september 2017 t/m 18 maart 2018





Soldaat 1 Ernst Grootoank, pionierverkenner  
private first class Ernst Grootoank, sapper/scout

## TENTOONSTELLINGEN

*Martin Roemers – Kabul Portraits* | 25 maart t/m 17 juni 2018



TENTOONSTELLINGEN

*Iran – Bakermat van de beschaving* | 17 juni t/m 18 november 2018



TENTOONSTELLINGEN

De Zaak Vermaning | 8 juli t/m 28 oktober 2018



TENTOONSTELLINGEN

*Nubië – Land van de Zwarte Farao's* | 16 december 2018 t/m 5 mei 2019



# COLOFON

## Uitgave

Drents Museum

## Tekst en eindredactie

Sandra van Berkum, tekstschrijver

## Bijdragen

Nicolet van Asch, Yvet de Boer, Marion Boersma, Rosanne Feijen, Jelle Holl, Ellen ter Hofstede, Ruurd de Jager, Paul Klarenbeek, Annelies Meuleman, Han Noten, Jeanette Roorda, Wijnand van der Sanden, Peter Schonewille, Carola Steenbergen, Harry Tupan, Vincent van Vilsteren, Johannes Weggemans, Jan van Zijverden

## Beeldredactie

Yvet de Boer

## Foto's

Fred Ernst, pagina 9  
Annejet Fransen, pagina 10  
Sake Elzinga, overige pagina's

## Grafische vormgeving

In Ontwerp, Assen

## Stichting Drents Museum

**Postbus 134**

**9400 AC Assen**

### *Bezoekadres*

Brink 1, 9401 HS Assen

Telefoon: (0592) 377 773

Internet: [www.drentsmuseum.nl](http://www.drentsmuseum.nl)

E-mail: [info@drentsmuseum.nl](mailto:info@drentsmuseum.nl)

### *Openingstijden*

Dinsdag t/m zondag, 11.00 – 17.00 uur

Gesloten op eerste kerstdag en nieuwjaarsdag

Op feestdagen en in schoolvakanties is het Drents Museum ook op maandag open.

Per 13 januari 2003 is het Drents Museum opgenomen in het Museumregister Nederland.

Het Drents Museum is lid van De Nederlandse Museum Vereniging. Het Drents Museum onderschrijft de door de Nederlandse Museum Vereniging vastgestelde bezoekersvoorwaarden, de gedragslijn voor museale beroepsethiek en de culturele governance code.

BTW-nummer: B. 01/8074.33.433

Kamer van Koophandel: 04 05 81 05

# BIJLAGEN

## BIJLAGE 1

## PRESTATIE-EISEN PROVINCIE DRENTHE 2018

## 4.1

**Herkenbare en onderscheidende culturele identiteit door behoud en ontwikkeling van het materiële en immateriële erfgoed.**

- **Randvoorwaardelijk voor een goed beheer van de collectie en het kunnen functioneren op internationaal niveau is dat de publieksruimten en het depot van het Drents Museum voldoen aan de actuele normen voor klimaat en veiligheid. Ook dient de opvolging van calamiteiten, zowel in de publieksruimtes als in de depotruimtes in de organisatie van het museum te zijn geborgd.**

Het Drents Museum opereert op internationaal niveau. De publieksruimten en het depot voldoen aan de internationale standaardnormen voor klimaat en veiligheid. De ruimtes worden regelmatig gemonitord aan de hand van het Calamiteitenplan, het Bedrijfshulpverleningsplan en het Collectiehulpverleningsplan. Het depot is in 2018 uitgebreid door de technische ruimte extern te plaatsen en de opengevallen ruimte in te richten tot volwaardige depotruimte.

- **Tot de randvoorwaarden behoren ook: het opnemen in de begroting van het bedrag dat (volgens het Meerjaren Onderhoudsprogramma) jaarlijks nodig is voor het onderhoud dat volgens de huurovereenkomst voor rekening van de huurder komt. Ook het opnemen van een bedrag in de begroting voor noodzakelijke vervangingen van belangrijke onderdelen van het Drents Museum (zoals bijvoorbeeld *Het Grootste Poppenhuis van Nederland, Codename: Energy* en het Kindermuseum) is een belangrijke randvoorwaarde.**

In de begroting voor 2018 was een bedrag van € 150.000,- opgenomen voor het jaarlijks onderhoud dat voor rekening kwam van het Drents Museum.

- **Het Drents Museum heeft eind 2016/begin 2017 een nieuw collectieplan opgesteld. In grote lijnen kan de provincie hier mee instemmen. In 2017 krijgen wij van u een ontzamelplan (uiteraard volgens de LAMO-richtlijnen) voor de collectie munten en penningen en in 2019 voor Kunst 1885 – 1935. In 2018 gaat u inventariseren**

**of er ook op andere terreinen ontzamelacties moeten plaatsvinden. Wij zien deze plannen met belangstelling tegemoet. Het principe dat verwerving van nieuwe objecten tegelijkertijd leidt tot een opdracht voor ontzaming, door afstoten en overdragen of uitruilen, blijft voor ons van belang.**

De collectie munten en penningen is in 2018 beoordeeld en stukken die niet in de collectie van het Drents Museum thuishoren zijn geselecteerd. De procedure om deze volgens de regels van de LAMO te ontzamen wordt in 2019 opgestart.

In 2018 is voorbereidend werk gedaan voor de selectie van te ontzamen werken binnen de collectie Kunst 1885-1935. Er zijn lijsten samengesteld van de diverse collectieonderdelen (schilderijen, meubels, metaal) op basis waarvan de selectie kan worden gemaakt. In 2019 zal verder worden gewerkt aan de selectie van de werken.

- **Het Drents Museum gaat de collectie toegankelijk maken voor een breder publiek. Hiertoe worden niet alleen delen**

## BIJLAGE 1

**van de collectie in de vaste en tijdelijke presentaties getoond, maar dit gebeurt ook via digitale media zoals de bezoekers-informatiesystemen in het museum, de website en via deelname aan erfgoed-portals als Musea in Drenthe (van het Platform Drentse Musea), Digitale Museale Collectie Nederland (DiMCoN), Europeana en andere relevante media.**

**Het huidige bezoekersinformatie-systeem MuseumPlus heeft helaas niet goed gewerkt. Innovaties op het gebied van techniek en bezoekers-informatie-systemen hebben er voor gezorgd dat MuseumPlus inmiddels achterhaald is. Er wordt onderzoek gedaan naar nieuwe informatiesystemen die een langere looptijd hebben, deze zullen worden geïmplementeerd in de nieuwe (semi) permanente opstelling in 2020.**

Via online en social media is in 2018 regelmatig een collectievoorwerp in de schijnwerpers gezet. Het museum heeft deelgenomen aan erfgoedportals als Musea in Drenthe (van het Platform Drentse Musea), Digitale Museale Collectie Nederland,

Collectie Nederland en Europeana.

De objecten van het museum die in de portal Musea in Drenthe staan waren ook beschikbaar in AnnoDrenthe.nu.

In 2018 stonden op Musea in Drenthe.nl en op CollectieNederland.nl 2.670 objecten online en op Europeana.nu 4.320.

In 2018 zijn 2.523 digitale foto's van 1.512 objecten toegevoegd aan de digitale registratie. De munten en penningen zijn aan beide zijden gefotografeerd.

De collectie foto's en ansichtkaarten van het Drents Museum is als langdurig bruikleen in beheer bij het Drents Archief. Het Drents Archief heeft de collectie ansichtkaarten (11.596 stuks) gedigitaliseerd en beschreven, de collectie topografische foto's (23.643 stuks) en de oude originele foto's (1.392 stuks) zijn gedigitaliseerd. Van deze collectie foto's en ansichtkaarten staan 8.922 stuks in de beeldbank op de website van het Drents Archief.

Het onderzoek naar de juiste media voor de nieuwe herinrichting is doorgeschoven naar 2019.

- **Het Drents Museum ontwikkelt zich (naast een museum met grote internationale tentoonstellingen, zie 4.2) tot hét museum over de Drentse historie en identiteit. Dit komt tot uiting in tijdelijke tentoonstellingen, in de samenhang van de vaste presentaties en de bezoekersbeleving. Het Drents Museum deelt zijn kennis over het cultureel erfgoed van Drenthe en zijn ervaring actief in samenwerkings-initiatieven met musea en andere relevante culturele instellingen.**

De verankering binnen de Drentse samenleving is een belangrijk uitgangspunt voor het Drents Museum. Niet alleen wordt er nog steeds geacquireerd op Drentse collecties, ze worden ook toegepast in tijdelijke presentaties. In 2018 werden Asser stadsgezichten uit de collectie van dr. W.H. Berghuis gepresenteerd, een serie foto's van uit Assen afkomstige militairen in Afghanistan, gefotografeerd door Martin Roemers, en er was een tentoonstelling over het leven van de Drentse amateurarcheoloog Tjerk Vermaning. Deze tentoonstelling was de tweede in de serie monografische tentoon-

BIJLAGE 1

stellingen van invloedrijke en/of spraakmakende Drenten. Bij de tentoonstelling verscheen een publicatie in de reeks Drentse biografieën.

De Drentse Meestercollectie is uitgebreid met o.a. het bijzondere schilderij De Drentse Madonna van de Haagse School-schilder Jozef Israëls (1824–1911).

Het Drents Museum is ontstaan uit- én bekend van de Drentse archeologie en laat deze ook permanent zien. De plannen voor de herinrichting van de presentatie van de Drentse collectie zijn in voorbereiding. In 2018 is hiervoor een extern bureau (abcnova uit Assen) ingeschakeld, dat vanaf 2019 samen met het inhoudelijke team verder vorm gaat geven aan de nieuwe inrichting. Voor extra verdieping van de bezoekersbeleving is in de Museumshop altijd een uitgebreide collectie Drentse artikelen te koop en worden er publieks- en onderwijsprogramma's aangeboden waarin Drentse archeologie en geschiedenis een belangrijke rol spelen.

Naast de kennisdeling via het Platform Drentse Musea (minimaal 40 uur op jaarbasis, vice-voorzitterschap vanuit het Drents Museum) werd in 2018 door directie en management, teamcoördinatoren en conservatoren op regelmatig terugkerende basis (totaal gemiddeld 4 uur per week) vragen beantwoord van museumcollega's, culturele organisaties en particuliere onderzoekers uit de provincie en daarbuiten. Het betroffen vragen over onder andere museaal- en collectiebeleid, objectbeoordeling, bedrijfsvoering en marketing. Hierbij werden adviezen gegeven, er werd gespard en/of acties ondernomen. Deze kennisdeling was exclusief het afhandelen van alle bruikleenaanvragen. Deze vallen onder het samenwerken met andere collectionerende instellingen.

- **Het Drents Museum biedt waar mogelijk kosteloos tijdelijke depotruimte aan de vijf in de Cultuurnota 2017–2020 genoemde musea van provinciale betekenis.**

De uitbreiding van het depot in 2018 was, gezien het grote aantal aanwinsten van de

afgelopen jaren, vooral noodzakelijk voor de eigen collectie. Ook is de collectie van ruim 500 meubels en werktuigen die nog op de zolder van de Abdijkerk stond naar het depot gebracht, zodat deze nu ook onder de goede klimatologische omstandigheden kan worden bewaard.

Het Drents Museum verleent permanente depotruimte aan Museum de Buitenplaats. Het is slechts beperkt mogelijk om tijdelijk depotruimte aan te bieden aan alle erkende musea van provinciale betekenis. In overleg met de betreffende musea zal bepaald worden of aan de vraag kan worden voldaan.

**4.2**

**Onderscheidende kwaliteit van kunst en cultuuraanbod, door cultuur voor een breed en divers publiek toegankelijk te maken en deelname te bevorderen.**

- **Het Drents Museum presenteert een aantrekkelijk inhoudelijk aanbod, waaronder aantrekkelijke internationale tentoonstellingen en evenementen van hoge kwaliteit, in combinatie met optimale flankerende voorzieningen.**

BIJLAGE 1

Het Drents Museum presenteerde in 2018 in totaal 17 tentoonstellingen, waarvan 3 grote, internationale, tentoonstellingen in de expositiezaal, 9 in het historische deel van het museum en 5 tentoonstellingen in de externe presentatieruimte Kunst in de Nieuwe Kolk (KINK). Verder 2 tentoonstellingen in het UMCG, Groningen en 1 tentoonstelling in het National Museum of Iran in Teheran. Daarnaast waren er meerdere kleine presentaties in de verschillende ruimtes in het museum in het kader van bijzondere verwerpingen en/of gelegenheden.

Het Drents Museum participeerde verder in de kunstmanifestatie *Into Nature 2018*, naast Museum De Buitenplaats, Kunst&Cultuur Drenthe, Kunst in Kolderveen en de provincie Drenthe. Bij elke grote tentoonstelling is als flankerend programma een breed pakket aan publieksactiviteiten georganiseerd voor diverse doelgroepen.

- **Het Drents Museum trekt een gemiddeld bezoekersaantal van 150.000 per jaar over een periode van vier jaar, met een jaarlijkse ondergrens qua bezoekersaantallen van 125.000 bezoekers.**

Het Drents Museum heeft in 2018 in totaal 234.719 bezoekers ontvangen.

- **Het Drents Museum biedt nieuwe drempelverlagende producten op maat voor potentiële (oudere) bezoekers met een beperking aan.**

In 2018 zijn programma's aangeboden voor mensen met dementie en hun mantelzorgers (*Onvergetelijk Drents Museum*), voor visueel gehandicapten (*De Familie van Lier – Anders bekeken*), voor doven (rondleidingen in Nederlandse Gebarentaal en International Sign) en voor vereenzaamde ouderen (*Kunst maakt de Mens*). Op aanvraag zijn voor doven en slechthorenden programma's met een gebarentolk aangeboden en zijn lezingen gegeven in verzorgingshuizen. Het Drents Museum was begin 2018 het eerste museum in het noorden van het land dat zich aansloot bij Museum Plus Bus, een organisatie die ervoor zorgt dat groepen ouderen die niet meer zelfstandig een museum kunnen bezoeken met de bus mee kunnen. Om deze groep gastvrij te kunnen ontvangen is een speciaal programma ontwikkeld.

Ook dit jaar heeft het museum weer een programma *Gekleurd Grijs* gemaakt om ouderen over de spreekwoordelijke drempel van een culturele instelling te helpen. Naar aanleiding van het technische en belevingsonderzoek van de stichting De Zonnebloem begin 2018, zijn in dit verslagjaar alvast een aantal 'quick win-acties' ondernomen om het museum nóg toegankelijker te maken voor bezoekers met een beperking. In 2019 worden hiervoor verdere maatregelen getroffen. Nieuwe programma's voor een museale ervaring op locatie, voor mensen die niet naar het museum kunnen of durven komen, en voor mensen met een mentale beperking, worden ontwikkeld in 2019.

- **Het Drents Museum ontwikkelt nieuwe drempelverlagende producten voor families met kinderen, waaronder een kinderboek – mits er externe financiering voor gevonden wordt – en een serie familiezondagen**

Met het kindermuseum *Codename: Energy*, *Het Grootste Poppenhuis van Nederland*

BIJLAGE 1

en de gratis entree voor jeugd t/m 17 jaar heeft het Drents Museum al drie laagdrempelige producten in huis voor families met kinderen. Bij elke grote tentoonstelling is in 2018 een familieroute gemaakt en er zijn meerdere familieactiviteiten georganiseerd. In het voorjaar van 2018 zijn i.s.m. het Drents Archief, Het Drentse Landschap en ICO Centrum voor Kunst en Cultuur opnieuw de traditionele *Opa- en Omadagen* georganiseerd. Een kinderboek over de Drentse, 18de-eeuwse Johannes van Lier is in voorbereiding. Deze uitgave verschijnt eind augustus 2019.

- **Het Drents Museum biedt nieuwe verdiepende producten voor liefhebbers, cultuurtoeristen en families met kinderen aan.**

In januari en juni is een aantrekkelijk halfjaarprogramma samengesteld met activiteiten voor zowel cultuurliefhebbers als families met kinderen. De activiteiten stonden ook in 2018 weer grotendeels in het teken van de tijdelijke tentoonstellingen, met name die van *The American Dream*,

*De Zaak Vermaning* en *Iran – Bakermat van de beschaving*. Daarnaast werden er door – en in samenwerking met – de partners van het Cultureel Hart Assen (CHA) en andere instellingen vele activiteiten georganiseerd die in het teken stonden van deze drie tentoonstellingen.

- **Het Drents Museum functioneert ook voor buitenlandse bezoekers die ten minste Engelstalig kennis kunnen nemen van de informatie, verdieping en beleving die het Drents Museum zijn bezoekers bij de tijdelijke (internationale) tentoonstellingen en de vaste presentatie biedt.**

Alle grote tentoonstellingen in 2018 zijn tweetalig aangeboden (Engels en Nederlands). Voor *The American Dream* waren de zaalteksten ook in het Duits beschikbaar in het kader van de samenwerking met de Kunsthalle Emden. De gezamenlijke publicatie werd in het Nederlands en in het Duits gerealiseerd, waarbij elke taal een eigen cover kreeg.

Bij *Iran – bakermat van de Beschaving* zijn het persbericht en de informatie over de

tentoonstelling online en via social media in het Farsi gepubliceerd. Ook is, alléén voor de Iraanse markt, de catalogus in het Farsi verschenen. Voor buitenlandse toeristen heeft het museum standaard een Engels- en Duitstalige website en worden ook alle folders en flyers in deze talen aangeboden. In de Museumshop zijn regelmatig Engelstalige publicaties te koop.

- **Het Drents Museum biedt zijn diverse bezoekers in het museum een goed begeleide culturele ervaring bij de vaste presentaties en tijdelijke tentoonstellingen met passende informatie en gebruik van nieuwe media en gedigitaliseerde (top) stukken.**

Er zijn in 2018 veel publieksactiviteiten georganiseerd die een verdiepende ervaring brachten, met name bij de tijdelijke tentoonstellingen. Het museum programmeert daarbij voor diverse doelgroepen, met voor elke doelgroep een eigen, aansprekend medium. Bij de tentoonstelling *Rosa Loy – Bilder Bergen* werd geëxperimenteerd met een interactieve PDF met informatie over de

BIJLAGE 1

tentoonstelling op mobile devices. Voor *The American Dream* werd in samenwerking met de Kunsthalle Emden een virtuele tour langs beide exposities aangeboden met behulp van robots.

In aanloop naar de nieuwe collectiepresentatie wordt de inzet van nieuwe media meegenomen in de planvorming.

- **Het Drents Museum deelt zijn kennis collegiaal met collega-musea. Specifiek voor versterking van de Drentse museale infrastructuur gaat dat om expertise (onder andere bestuurlijke daadkracht, visie op het digitaal beschikbaar maken van Drents cultureel erfgoed en bedrijfsvoering) op verzoek van de Drentse musea in het (digitale) Platform Drentse Musea. Dit betreft minimaal 40 uur per jaar vanuit de provinciale rol van het Drents Museum.**

Het Hoofd Publiek&Partners is vicevoorzitter van het Platform Drentse Musea en heeft, samen met het bestuur en de museumcoördinator van het Platform, in 2018 weer een uitgebreid programma samengesteld voor de professionaliteitsbevordering voor

de Drentse musea. Vanuit directieniveau adviseert de algemeen directeur van het Drents Museum diverse Drentse musea en culturele instellingen.

- **Het Drents Museum werkt aantoonbaar samen met andere collectionerende instellingen en is van waarde in het netwerk op zijn verzamelgebieden, met als doel opbrengst- en kwaliteitsverbeteringen.**

**Het betreft:**

- **Het in gezamenlijkheid koppelen van collecties om dubbelingen in aankoopbeleid te voorkomen en genereus bruikleenbeleid.**
- **Het onderling afstemmen van beleid met ketenpartners, in principe in de vorm van een gezamenlijk presentatiebeleid en educatieve programma's.**

Met het Fries Museum en het Groninger Museum is op directieniveau regelmatig overleg geweest, onder andere om het collectie- en presentatiebeleid op elkaar af te stemmen. Eind 2018 zijn voor het eerst

alle leden van de raden van toezicht van de drie musea bij elkaar gekomen. De directie van het Drents Museum heeft daarnaast overlegstructuren met de directeuren van het Drents Archief, Museum De Buitenplaats, Herinneringscentrum Kamp Westerbork en het Hunebedcentrum in Borger.

Het Drents Museum opereert in een (inter)nationale structuur van musea en heeft ook in die hoedanigheid in 2018 op alle niveaus samengewerkt. Dit heeft o.a. geresulteerd in de samenwerking binnen het netwerk Van Gogh Europe, de presentatie van meerdere internationale tentoonstellingen in het Drents Museum en in een tentoonstelling van de Drentse collectie in het National Museum of Iran in Teheran. Bruiklenen van het Drents Museum zijn over de hele wereld verspreid. Het European Exhibition Network (E.E.N.) is in 2018 in Cardiff, Engeland, bij elkaar geweest om afstemming te creëren over de uitwisseling/overname van internationale archeologische tentoonstellingen. Dit heeft geresulteerd in de overname van de tentoonstelling *Iran – Bakermat van de Beschaving* door het MARQ, Museo Arqueológico Provincial de Alicante.



BIJLAGE 1

Via internationale netwerkcongressen wordt het netwerk van internationale musea op peil gehouden.

Daarnaast is op regionaal en lokaal niveau regelmatig overleg geweest met andere culturele partners, waarbij gezamenlijke marketing- en educatieve activiteiten zijn ontplooid.

- **Het Drents Museum biedt onderwijsprogramma's aan die aansluiten op kerndoelen, methoden en leerlijnen in het onderwijs.**

Het Drents Museum ontwikkelt al zijn onderwijsprogramma's in nauwe samenspraak met het onderwijs en zoekt aansluiting bij het curriculum, de kerndoelen, de doorlopende leerlijnen en het niveau en de interesse van de leerling. In 2018 heeft het museum op deze manier programma's op het gebied van archeologie, kunst en Drentse geschiedenis aangeboden en bij de tentoonstelling *Vermaning* en alle grote internationale tentoonstellingen specifieke onderwijsprogramma's ontwikkeld.

- **Het Drents Museum trekt jaarlijks 6.500 bezoekers in onderwijsverband die een educatief programma van het Drents Museum kunnen volgen. We doelen op de volgende soorten onderwijs: primair en voortgezet onderwijs, BSO, KDV en HBO. Het MBO komt hieronder aan bod.**

In 2018 kwamen 11.124 scholieren uit het primair en voortgezet onderwijs voor een educatief programma naar het museum.

- **Het Drents Museum speelt in op de stappen die worden gezet om cultuureducatie als 'cultuureducatie' meer centraal te stellen in en buiten het basis- en voortgezet onderwijs (onder andere Cultuureducatie met Kwaliteit) en het middelbaar onderwijs (MBO kortingskaart vanaf 2015-2016).**

Leerkrachten uit binnen- en buitenland en groepen studenten van verschillende Pabo's hebben ook in 2018 weer in het Drents Museum (na)scholingsactiviteiten op het gebied van cultuureducatie gevolgd met als doel de kwaliteit van het cultuuronderwijs verder te versterken.

- **Het Drents Museum biedt bij iedere tentoonstelling die interessant is voor het onderwijs een serie kunsteducatie- en onderwijsprogramma's aan op het gebied van kunsteducatie of erfgoededucatie.**

In 2018 zijn er naast de algemene schoolprogramma's, ook tentoonstellingsprogramma's aangeboden voor het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs bij *The American Dream en Iran – Bakermat van de beschaving*. Bij *De Zaak Vermaning* is een meerdelig lessenprogramma ontworpen dat uitsluitend op de scholen voor het primair onderwijs in de drie Smildes is verzorgd. In totaal hebben in 2018 11.124 scholieren een programma gevolgd.

**Waardering Publiek**

- **De bezoekers van het Drents Museum waarderen het museum met een tevredenheidscijfer van een 7,5 of hoger:**
  - **Als algemene waardering**
  - **Voor de kwaliteit van de tijdelijke tentoonstellingen**
  - **Voor publieksbegeleiding**
  - **Voor de informatie bij de vaste en tijdelijke presentaties**

BIJLAGE 1

De bezoekers waardeerden het Drents Museum in 2018 met een gemiddeld cijfer van 8,3.

Op het digitale toeristische platform Zoover werd het museum gewaardeerd met een 9,6. Op Tripadvisor werd het museum beoordeeld met 4,5 sterren en heeft het museum ook in 2018 nog steeds het ‘Certificaat van uitmuntendheid’.

Uit onderzoek van De Zonnebloem, begin 2018, bleek dat bezoekers met een beperking het Drents Museum waardeerden met een 8,1 op gastvrijheid en een 7,7 op de fysieke toegankelijkheid. In dit verslagjaar zijn er workshops voor museummedewerkers over toegankelijkheid georganiseerd en zijn de eerste eenvoudig te realiseren aanpassingen aan het gebouw gedaan om de beleving van bezoekers met een beperking te optimaliseren.

De tentoonstelling *The American Dream* werd met een 8,5 gewaardeerd en *Iran – Bakermat van de beschaving* met maar liefst een 8,9. De cijfers zijn inclusief de kwaliteit van de tentoongestelde objecten, de vormgeving, de geboden informatie en de publieksbegeleiding.

*Iran – Bakermat van de beschaving* werd daarbij door een onafhankelijke internationale jury genomineerd voor de prestigieuze 2018 Global Fine Art Award (GFAA) in de categorie ‘Best Ancient Art’\*.

\* Op 12 maart 2019 is in New York bekend geworden dat het Drents Museum de Youniversal Award – de publieksprijs van de Global Fine Art Awards – heeft gewonnen.

- **Het onderwijs waardeert de inhoudelijke en didactische kwaliteit en de originaliteit van de cultuuronderwijsprogramma’s en – begeleiding met een tevredenheidcijfer van een 7,5 of hoger.**

Ook in 2018 is het onderwijs weer tevreden over de aangeboden programma’s. Volgens onderzoek uitgevoerd door Kunst&Cultuur Drenthe, beoordeelt 34% van zowel de leerkrachten als de leerlingen de onderwijsprogramma’s met ‘uitstekend’ en 43% met ‘goed’.

**4.3****Versterken vestigingsklimaat en vrijetijdseconomie door inzet van kunst en cultuur.**

- **Het Drents Museum trekt tenminste 75% bezoekers van buiten Drenthe**

In 2018 kwam 83 % van de bezoekers van buiten Drenthe.

Uit onderzoek bij de tentoonstelling *The American Dream* bleek dat de tentoonstelling in Assen circa 4% aan buitenlands bezoek heeft opgeleverd, waarvan 3% uit Duitsland. Dat is ongeveer acht keer zoveel als het museum normaal gesproken ontvangt in een jaar.

- **Het Drents Museum trekt tenminste 60% bezoekers die speciaal voor het museum komen c.q. voor de tijdelijke tentoonstellingen naar Drenthe/Assen komen.**

96 % van de bezoekers kwam speciaal naar Drenthe/Assen voor de tijdelijke tentoonstellingen.

BIJLAGE 1

- **Het Drents Museum benut de kansen die de vergrijzing c.q. het groeiend aantal actieve senioren (nu 15% van de bevolking; in 2026 bijna 22% van de bevolking) biedt dat beschikt over een relatief hoog opleidings- en welvaarniveau om meer inkomsten te genereren (onder andere versterken en professionaliseren vriendenbeleid c.q. relatiemarketing, inzet als vrijwilligers, cursusaanbod, verrijken collectie). Recreatie, extended learning en aantrekkelijke vormen van (vrije)tijdsbesteding zijn voor de babyboom generatie van groot belang.**

Museumpubliek is over het algemeen ouder en hoog opgeleid. Ook gezien de bevolkings-samenstelling en -leeftijdsopbouw liggen er kansen om deze doelgroep verder uit te bouwen en te verdiepen. Het Drents Museum ontving in 2018 56 % bezoekers van 60 jaar of ouder. De jongere en veelal actievere ouderen (55-77 jaar) konden ook dit jaar weer genieten van de grote (internationale) tentoonstellingen, de vaste collectiepresentaties en de vele aantrekkelijke publieksactiviteiten. Voor de kwetsbare ouderen werden

speciale programma's op maat aangeboden in kleine groepen.

De vrijwilligers bij de Informatiebalie, het depot en bij de afdeling Educatie zijn niet alleen ouderen, maar ook diegenen die om welke reden dan ook een bepaalde mate van afstand tot de arbeidsmarkt hebben. In 2018 waren er 49 vrijwilligers actief in het museum.

- **Het Drents Museum zorgt ervoor dat museale objecten online beschikbaar zijn voor cultureel en toeristisch waardevolle locaties in Drenthe, zowel ten behoeve van routes in AnnoDrenthe.nu, en via relevante websites als [www.drenthe.nl](http://www.drenthe.nl). Onder cultureel en toeristisch waardevolle locaties vallen in ieder geval het potentieel Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid (Frederiksoord/Veenhuizen), het Drentsche Aa-gebied, het Holtingerveld en (Geopark) De Hondsrug.**

Bijna 2.700 objecten uit de collectie van het Drents Museum én hun achterliggende verhalen staan inmiddels online op de website [musea.drenthe.nl](http://musea.drenthe.nl). Deze website is gekoppeld aan de portalsite [drenthe.nl](http://drenthe.nl) en de

data van de website zijn ook beschikbaar via [AnnoDrenthe.nu](http://AnnoDrenthe.nu).

Meerdere (inter)nationale portals en social media platforms uit de (kunst)historische en toeristische hoek hebben in 2018 gebruik gemaakt van objecten uit onze collectie of een bruikleenobject uit een tijdelijke tentoonstelling.

Op [Europeana.nu](http://Europeana.nu) staan inmiddels 4.320 afbeeldingen van objecten, foto's en kaarten online.

De route *Lopen met Van Lier* in AnnoDrenthe is gekoppeld aan het personage Johannes van Lier, belastingontvanger van Drenthe in de 18de eeuw. Met de route wordt gelopen langs de meest bijzondere plekken in Assen uit de tijd van Van Lier. Deze route was ook in 2018 nog beschikbaar.

- **Het Drents Museum houdt onder de bezoekers van één van de twee grote tentoonstellingen in de nieuwe vleugel een onderzoek, waarin de economische spin-off/bestedingen van de bezoekers buiten het museum worden onderzocht.**

## BIJLAGE 1

In 2018 is door NBTC/NIPO Research onderzoek gedaan naar de economische spin off van de tentoonstelling *The American Dream*. De gemiddelde besteding in het kader van een bezoek aan de tentoonstelling was € 45,05 per persoon. Dat was niet alleen voor de entree van het museum, maar werd ook besteed aan eten en drinken in de stad, winkelen, overnachtingen, vervoer en parkeren in Assen. De totale economische spin-off van *The American Dream* met 130.000 bezoekers in Assen komt daarmee uit op ruim 5,8 miljoen euro.

- **Het Drents Museum onderzoekt of het actiever kan opereren in de markt voor korte stedentrips en korte cultuur- en natuurvakanties, samen met hotelketens en bungalowparken. Natuurlijk gericht op heel Nederland, maar ook in de grensstreek met Duitsland en op bezoekers uit België. Samenwerking met marketingacties in het kader van de te verwachten erkenning in 2018 als Werelderfgoed voor de Koloniën van Weldadigheid in Frederiksoord en Veenhuizen ligt daarbij voor de hand.**

Ook in 2018 werd samengewerkt met Marketing Drenthe, toeristische accommodaties en andere (markt)partijen om toeristen een culturele ervaring in arrangementvorm aan te bieden. Meerdere hotels en bungalowparken hebben inmiddels standaard een entreekaart van het Drents Museum in hun arrangement en/of welkomstpakket opgenomen. Een opmerkelijk arrangement dit jaar was een exclusief overnachtingsarrangement voor twee personen in de expositieruimte van de tentoonstelling *Iran – Bakermat van de Beschaving* i.s.m. Marketing Drenthe. In het kader van de samenwerking met de Kunsthalle Emden voor *The American Dream* werden in 2018 routes aangeboden met combitickets waarmee beide musea bezocht konden worden. Hiermee werden korte cultuurvakanties in Drenthe, Groningen en het Duitse Ost-Friesland gestimuleerd. De kunstmanifestatie *Into Nature 2018* trok bezoekers uit de omgeving en de noordelijke provincies, maar daarnaast wisten opvallend veel mensen uit de Randstad en de rest van Nederland de kunstroute in de voormalige Koloniën van Weldadigheid te vinden. Uit

onderzoek is gebleken dat 70% van de bezoekers uit de provincie Drenthe kwam. Een belangrijk deel van de bezoekers (ruim een derde) kwam uit de Randstad. *Into Nature 2018* kon ook rekenen op internationale bezoekers, met name uit België, Duitsland en Frankrijk.

BIJLAGE 2

## FACTS &amp; FIGURES

**TENTOONSTELLINGEN EN PRESENTATIES**

Het Drents Museum staat bekend om zijn veelzijdige en innovatieve tentoonstellingsprogramma. Het brede aanbod zorgt ervoor dat bezoekers altijd verrast worden. Naast internationale tentoonstellingen ‘met lef’ is het Drents Museum sterk in het organiseren van kleine, unieke projecten van uitzonderlijke kwaliteit.

**8,3** is het algemene waarderingscijfer voor het museum en de tentoonstellingen, waarvan:

**8,5** voor *The American Dream*

**8,9** voor *Iran – Bakermat van de beschaving*

**3 GROTE TENTOONSTELLINGEN****The American Dream – Amerikaans Realisme 1945-2017**

(19 november 2017 t/m 27 mei 2018)

Hedendaags realisme

130.000 bezoekers Drents Museum,

55.000 bezoekers Kunsthalle Emden

Eén tentoonstelling, twee locaties, twee landen. Het Drents Museum en de Kunsthalle Emden brachten meer dan 200 werken van Amerikaanse figuratieve kunstenaars bij elkaar in een unieke dubbeltentoonstelling. Een primeur voor Europa! De werken van top-kunstenaars als Edward Hopper, Andy Warhol, Andrew Wyeth, Alice Neel, Alex Katz en Chuck Close vormden tevens het vertrekpunt voor een reis langs de Amerikaanse cultuur en geschiedenis.

**Iran – Bakermat van de beschaving**

(17 juni 2018 t/m 18 november 2018)

Archeologie

114.366 bezoekers

In deze grote archeologische tentoonstelling stonden bezoekers oog in oog met zo'n 200 unieke vondsten uit Iran. Gouden drinkbeker en sieraden, bronzen wapens, kleitabletten met spijkerschrift en prachtig beschilderd aardewerk lieten hen het spoor volgen van de geschiedenis van een van de oudste culturen ter wereld. Lang zijn deze schatten voor de westerse wereld verborgen gebleven.

Een groot deel was niet eerder in Nederland getoond en zelfs nooit eerder buiten Iran te zien geweest.

**Nubië – Land van de zwarte Farao's**

(16 december 2018 t/m 5 mei 2019)

Archeologie

Tentoonstelling loopt nog in 2019

De Egyptische farao's kennen we allemaal. Maar dat ten zuiden van Egypte, in het Nijlgebied van het huidige Soedan, koningen en farao's woonden die de macht van de Egyptenaren evenaarden, is minder bekend. Deze tentoonstelling toont het mysterie van het oude Nubië en laat bezoekers kennismaken met de schatten van de Nubiërs. Ruim 300 objecten, afkomstig uit de Nubische collectie van het Museum of Fine Arts Boston, kwamen hiervoor naar Assen toe.

BIJLAGE 2**9 TENTOONSTELLINGEN****Jans Muskee – Absoluut misschien**

(1 juli 2017 t/m 7 januari 2018)

Hedendaags realisme

Levensecht en bijzonder ongemakkelijk: de taferelen vol verlangens en fantasieën van de Drentse Jans Muskee (1961) zijn eigenlijk te intiem voor de blik van een vreemde. Omdat de personages levensgroot zijn afgebeeld, kan de toeschouwer bijna niet wegstaren. Zo creëert Muskee een contact met zijn publiek dat de personages uit zijn tekeningen onderling niet lijken te hebben.

**Vier jaargetijden**

(16 september 2017 t/m 3 maart 2019)

Kunst 1885-1935

De sierkunstenaars van de Nieuwe Kunst en Art Deco haalden hun inspiratie uit de natuur en waren gefascineerd door de wisseling van de seizoenen. Elementen uit de natuur werden soms heel waarheidsgetrouw en soms sterk vereenvoudigd gebruikt als versieringsmotief. De metamorfose van de natuur werd getoond

aan de hand van schilderijen en voorwerpen uit de collectie van het Drents Museum.

**Julie de Graag – Uit fijn hout gesneden**

(16 september 2017 t/m 31 december 2018)

Kunst 1885-1935

Het oeuvre van Julie de Graag (1877-1924) is niet groot maar wel uitzonderlijk van kwaliteit. De Graag was graficus en een van de weinige vrouwelijke kunstenaars op dit gebied. Haar krachtige voorstellingen worden gekenmerkt door strakke, zelfverzekerde lijnen en eenvoudige vormen. Veertien houtsnedes toonden De Graags fenomenale beheersing van het vak.

**Rosa Loy – Bilder Bergen**

(24 september 2017 t/m 18 maart 2018)

Hedendaags realisme

Binnen het bijzondere oeuvre van de Duitse kunstenaar Rosa Loy (1958) heersen eigen wetten en gewoontes. Haar schilderijen worden bevolkt door vrouwen en dieren in uiteenlopende landschappen. Ook Loy's schilder-techniek en de manier waarop zij

verf gebruikt zijn bijzonder. Loy en haar echtgenoot, kunstenaar Neo Rauch, behoren tot de belangrijkste vertegenwoordigers van de Neue Leipziger Schule.

**Hermann Markard – Figuurstukken**

(20 januari 2018 t/m 28 oktober 2018)

Hedendaags realisme

Hermann Markard (1926) tekent en schildert sinds 1980 uitsluitend menselijke figuren. Daarbij streeft hij er niet naar om zijn modellen zo natuurgetrouw mogelijk weer te geven. De kracht van figuurstukken is volgens hem dat de bezoeker geïnteresseerd raakt in de figuur zonder de afgebeelde te kennen.

**Martin Roemers – Kabul Portraits, Nederlandse soldaten in Afghanistan.**

(25 maart 2018 t/m 17 juni 2018)

Hedendaags realisme

In 2002 maakte fotograaf Martin Roemers (1962) een serie portretfoto's in Afghanistan van soldaten uit de Johan Willem Frisokazerne in Assen. De portretten zijn gemaakt met een antieke camera die Roemers leende van een

BIJLAGE 2

straatfotograaf in Kabul. Zo ontstond een serie foto's van soldaten die van alle opsmuk zijn ontdaan. Het Drents Museum toonde 14 indringende foto's op groot formaat.

**Joke Frima – Flora**

(1 juli 2018 t/m 28 oktober 2018)

Hedendaags realisme

Voor Joke Frima (1952) vormt de natuur het uitgangspunt voor haar werk. In de opeenvolgende seizoenen vindt Frima telkens verschillende verschijningsvormen waardoor ze de onderwerpen die zij schildert steeds weer als nieuw ervaart. Nauwgezet observeren en analyseren zijn daarbij belangrijk voor haar. Dat levert onwaarschijnlijk fraai gedetailleerde werken op die maken dat de toeschouwer ook anders gaat kijken.

**De Zaak Vermaning**

(8 juli 2018 t/m 13 januari 2019)

Drentse geschiedenis

In januari 1965 deed messen-, scharen- en grasmaaimachineslijper Tjerk Vermaning (1929-1987) een archeologische vondst die hem

in één klap tot de bekendste amateur-archeoloog van Nederland maakte. Hij ontdekte vuurstenen werktuigen die ongeveer 50.000 jaar geleden door Neanderthalers gemaakt zouden zijn. De vondst was het begin van een geruchtmakende periode in de Nederlandse archeologie. In de tentoonstelling *De Zaak Vermaning* staat het leven van Vermaning centraal.

**Carolein Smit – L'amour fou**

(4 november 2018 t/m 3 maart 2019)

Hedendaags realisme

De keramische beelden van kunstenaar Carolein Smit (1960) vallen op door hun materiaalbehandeling en experimentele uiterlijk. In haar werk spelen dieren vaak een belangrijke rol. Ze dragen betekenissen met zich mee die hun oorsprong vinden in oude kunst, geschiedenis, religie, mythen en sagen. In het Drents Museum staat het werk van de afgelopen vijf jaar centraal. Het is voor het eerst dat het werk van Smit in een Nederlands museum te zien is.

**4 KLEINE PRESENTATIES****Schitterende aanwinst zilver**

(12 december 2017 t/m 25 maart 2018)

Kunst 1885-1935

Met de steun van Vereniging Rembrandt en de BankGiro Loterij heeft het Drents Museum negen zilverobjecten uit de internationaal vermaarde Collectie Krekel, aangekocht, waaronder een theeservies van Jan Eisenloeffel. Bijzonder aan de aankoop is dat het Drents Museum hiervoor samenwerkte met Museum Boijmans Van Beuningen, het Gemeentemuseum Den Haag en het Nederlands Zilvermuseum Schoonhoven, waardoor een groot deel van deze collectie voor het Nederlands openbaar kunstbezit behouden is gebleven.

**Jozef Israëls – De Drentse Madonna**

(29 maart 2018 t/m 24 juni 2018)

Kunst 1885-1935

Jozef Israëls (1824-1911) werkte geregeld in Drenthe en heeft *De Drentse Madonna* waarschijnlijk in Zweeloo gemaakt. Op het schilderij is een jonge moeder afgebeeld met

BIJLAGE 2

haar kindje op schoot. Het vredige beeld van een moeder met haar kind verwijst naar een geliefd thema in de schilderkunst: Maria met Jezus. Het meesterwerk, dat door Israëls zelf 'Eene Drentsche Madonna' genoemd werd, is een Drentse variant op dit oude thema. Dankzij de Vrienden van het Drents Museum kon het werk worden toegevoegd aan de Drentse Meestercollectie.

**Aanwinst collectie Hogeweg**

(26 juni 2018 t/m 7 oktober 2018)  
Kunst 1885-1935

Ben en Mia Hogeweg lieten het Drents Museum hun grote kunstverzameling na. De circa 400 objecten, van theeserviezen tot vazen en sier- en gebruiksvoorwerpen van verschillende kunstenaars en fabrieken, vormen een prachtige aanvulling op de verzameling kunstvoorwerpen uit de Nederlandse Art Deco- en Art Nouveau-periode van het museum.

**Het Zwaard van Echten**

(16 oktober 2018 t/m 3 maart 2019)  
Archeologie

Het Zwaard van Echten is een zo goed als compleet bronzen zwaard van ongeveer 3600 jaar oud dat gevonden werd in een beekdal tussen Hogeveen en Echten. Opvallend zijn de vervormingen van het lange zwaard. Aangenomen wordt dat het moedwillig verbogen is opdat het niet meer kon worden gebruikt. Het zwaard maakte mogelijk deel uit van een overgangsritueel. In heel Nederland is slechts een aantal vergelijkbare vondsten bekend. Om de bezoekers een indruk van de originele staat van het wapen te geven, heeft het Drents Museum de Noorse archeoloog Ørjan Engedal gevraagd een replica te maken.

**1 TENTOONSTELLING ROND AANWINSTEN****Monumentaal Assen – Uit de schenking****Dr. W.H. Berghuis**

(26 juni 2018 t/m 7 oktober 2018)  
Kunst 1885-1935

Waarom schilderen kunstenaars alleen bekende steden? Die vraag stelde de Amsterdamse bankier Wim Berghuis (1930-2014) zichzelf eind jaren 80. Dit betekende het begin van een zoektocht naar kunstenaars die zijn geliefde geboortestad Assen wilden vereeuwigen. Zo ontstond een verzameling Asser stadsgezichten van ruim vijftig kunstenaars. Wim Berghuis liet zijn bijzondere collectie na aan de Staat der Nederlanden. De verzameling is door de Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed (RCE) in langdurig bruikleen gegeven aan het Drents Museum.

**8 EXTERNE TENTOONSTELLINGEN****The American Dream. Harry 'Cuby' Muskee & Amerika**

Het Drents Museum in het UMCG  
18 oktober 2017 – 14 januari 2018  
Drentse geschiedenis

*The American Dream* beperkte zich niet tot Assen en Emden. Ook in het UMCG in Groningen stond Amerika even centraal. De expositie over Harry 'Cuby' Muskee (1941-2011) toonde de directe band van de Drentse blueslegende



BIJLAGE 2

met Amerika. Muskee deed tijdens zijn Amerikareizen in 1993 en 1999 inspiratie op voor zijn teksten en muziek.

**Femmy Otten – Wistful eye**

Kunst in De Nieuwe Kolk (KINK)  
(16 december 2017 t/m 11 februari 2018)  
Hedendaags Realisme

Femmy Otten (1981) maakt beelden en reliëfs uit hout, gips of klei en combineert deze technieken met fragiele tekeningen, aquarellen en performances in ruimtelijke installaties. In de tentoonstelling *Wistful Eye* waren onder meer beelden en werk op papier te zien. Speciaal voor deze gelegenheid maakte Otten drie grote beelden van klei, een wandschildering en een aantal tekeningen en aquarellen.

**Kunstsalon – Tekenkabinet XL**

Kunst in De Nieuwe Kolk (KINK)  
(16 februari 2018 t/m 15 april 2018)  
Hedendaags realisme

Het Tekenkabinet is een platform voor autonome tekenkunst werd. Jaarlijks worden op wisselende locaties tentoonstellingen

gerealiseerd met tekeningen van zowel gerenommeerde als startende hedendaagse tekenaars. In KINK streek het Tekenkabinet voor de tweede maal in Assen neer. Op de enorme tentoonstellingswanden kon groot(s) worden uitgepakt. Voor de eenmalige Tekenkabinet XL versie werd aan vijftien tekenaars gevraagd een groot werk te tonen.

**Harry Cock**

Kunst in De Nieuwe Kolk (KINK)  
(24 april 2018 t/m 10 juni 2018)  
Hedendaags realisme

Het oeuvre van de Asser fotograaf Harry Cock (1952) bestaat naast journalistiek werk, onder meer voor de Volkskrant en tijdschrift Noorderbreedte, uit autonoom, creatief werk. De tentoonstelling in het Drents Museum vond plaats naar aanleiding van de Grote Culturele Prijs Drenthe 2018, die Cock als eerste fotograaf kreeg uitgereikt door de provincie Drenthe. Deze prestigieuze oeuverprijs is een erkenning voor zijn totale oeuvre dat hij in bijna 40 jaar opbouwde. Het bestaat uit tienduizenden foto's die het dagelijks leven in Noord- Nederland treffend verbeelden.

**Atousa Bandeh – History as a Poem**

Kunst in De Nieuwe Kolk (KINK)  
(17 juni 2018 t/m 18 november 2018)  
Hedendaags realisme

In *History as a Poem* van de Iraanse kunstenaar Atousa Bandeh (1968) waren grote, diepgekleurde schilderijen te zien. In enkele video's en een film deed Atousa Bandeh verslag van een reis of van een poging om grond te kopen in haar geboorteland. Aan de basis van al deze werken staan de persoonlijke ervaringen van Bandeh. Daarin spelen behalve herinneringen, angsten, verlies van identiteit en poëzie een grote rol.

**Into Nature – Out of Darkness**

(1 juli 2018 t/m 16 september 2018)  
Hedendaags realisme

*Into Nature* is een tweejaarlijkse kunstroute in het Drentse oerlandschap. Na de spraakmakende eerste editie in 2016 in Noord-Drenthe was *Into Nature* nu te zien in Frederiksoord en op het Holtingerveld. Het thema was dit keer *Out of Darkness*. Tijdens de fiets- en wandelroute ontdekten bezoekers vogelnesten

## BIJLAGE 2

van Adrián Villar Rojas, verdwaalden ze in het licht van Olafur Eliasson en werden ze wakker in het werk van Heather & Ivan Morison. *Into Nature* is een initiatief van het Drents Museum, Kunst & Cultuur Drenthe, Kunst in Kolderveen (KiK) en Museum De Buitenplaats.

### **Rob Mulder – It’s bigger than me**

Kunst in De Nieuwe Kolk (KINK)  
(25 november 2018 t/m 6 januari 2019)  
Hedendaags realisme

De titel *It’s bigger than me* zegt alles over het werk dat Mulder als conceptueel kunstenaar maakt. Het betekent zowel ‘Ik kon me niet beheersen, sorry,’ als ‘Dit is zo groot, daar heb ik als eenvoudige aardbewoner geen invloed op’. In de tentoonstelling zijn twee video-installaties, vier installaties en drie kunstwerken van Mulder te zien. In deze omgeving wordt de bezoeker uitgenodigd tot interactie en beleving. Zo ontmoet Mulder zijn bezoekers en deelt hij gevoelens van afscheid, verleiding, woede en zelfspot met hen.

### **Art Nouveau en Art Deco keramiek uit de collectie van het Drents Museum**

Het Drents Museum in het UMCG, Groningen  
(21 december 2018 t/m 24 maart 2019)  
Kunst 1885-1935

In 2017 verblijdde het echtpaar Hogeweg het Drents Museum met een grote schenking. Het betrof met name Nederlands sieraardewerk uit de Art Deco- en Art Nouveauperiode. In de tentoonstelling worden vijf keramieffabrieken belicht die samen een goed beeld geven van de gevarieerdheid en hoge kwaliteit van het Nederlandse sieraardewerk uit deze periode.

BIJLAGE 2

**PUBLIEK & PARTNERS**

**MARKETING & COMMUNICATIE**

In totaal hebben 229.026 bezoekers het Drents Museum in 2018 bezocht. 5.693 bezoekers brachten een bezoek aan Kunst in de Nieuw Kolk (KINK). Dat brengt het totaal op 234.719 bezoekers.

Van de ondervraagde bezoekers is:

- 55 % vrouw
- 45 % man
- 83 % kwam van buiten Drenthe
- 96 % kwam speciaal voor de tijdelijke tentoonstellingen
- 54 % bezocht het museum met partner
- 15 % bezocht het museum met vrienden
- 56 % was ouder dan 60 jaar
- 60 % was samenwonend/getrouwd/had geen thuiswonende kinderen
- 19 % was alleenstaand, had geen thuiswonende kinderen
- 67 % kwam met de auto
- 29 % kwam met de trein

Bezoekers waren geïnformeerd via:

- 50 % artikel of recensie
- 13 % website Drents Museum

- 16 % advertentie in krant/tijdschrift
- 18 % vrienden/familie of kennissen

- 49 % van de bezoekers heeft een bezoek gebracht aan Grandcafé Krul

58 persberichten zijn door de afdeling Marketing & Communicatie verstuurd

1.660 artikelen zijn regionaal en landelijk over het museum verschenen, waarvan € 3.854.229,88 aan advertentiewaarde voor gepubliceerde artikelen, onder andere:

- € 685.381,51 voor *The American Dream*
- € 769.641,- voor *Iran – bakermat van de Beschaving*
- € 857.003,36 voor *De Zaak Vermaning*

233 artikelen zijn in Duitsland verschenen over *The American Dream* met € 2.098.533,70 aan advertentiewaarde

8 landelijke televisie-uitzendingen over het Drents Museum, waaronder:

- 2 uitzendingen over *The American Dream* bij EenVandaag en 5 Uur Live

- 1 uitzending over *Iran – Bakermat van de beschaving* bij Nu Te Zien
- 1 uitzending over *Art Rocks* bij EenVandaag

13 regionale televisie-uitzendingen

28 regionale radioreportages

9 landelijke radioreportages, waaronder:

- 4 uitzendingen over *De Zaak Vermaning* bij Radio 1,2 en 4
- 2 uitzendingen over *Nubië – Land van de Zwarte Farao's* bij Radio 1

1.836 artikelen zijn digitaal over het museum verschenen, waarvan € 410.450,- aan advertentiewaarde

394.816 unieke bezoekers van de website [www.drentsmuseum.nl](http://www.drentsmuseum.nl)

1,53 minuten was de gemiddelde verblijfsduur van de bezoeker op de website

2.501.825 personen bereikt op Facebook

9.610 'likes' op Facebook

BIJLAGE 2

1.054.112 tweetweergaven

10.115 @DrentsMuseum-volgers op Twitter

2.528 volgers op Instagram

9.278 personen ontvingen de digitale nieuwsbrief van het Drents Museum

8,6 is het waarderingscijfer voor de gastvrijheid van het museum

8,5 is het waarderingscijfer voor de informatievoorziening bij de tijdelijke tentoonstellingen

8,3 is het waarderingscijfer voor de Museumshop

8,8 is het waarderingscijfer voor Grandcafé Krul

€ 45,05 is de gemiddelde besteding per bezoeker

9,6 is het waarderingscijfer voor het Drents Museum van de bezoekers op Zoover.nl. Op Tripadvisor wordt het museum beoordeeld met 4,5 sterren

18 joint promotion acties met onder andere:

- BankGiro Loterij
- Postcode Loterij
- Albert Heijn
- NS SPOOR
- Kunsthalle Emden
- NMV Museumkaart
- SRC
- NDC Mediagroep – VanPlan
- Into Nature

3 Publieksbeurzen:

- Uitmarkt Amsterdam
- Preuvenement Assen
- NoorderZondag Groningen

**EDUCATIE**

**Lezingen**

- 92 gratis lezingen met in totaal 12.479 bezoekers
- 10 arrangementen van de Vrije Academie, waarvan
- 7 lezingen voor de leden, 1 studiedag en 2 collegereeksen voor de leden

**Onderwijs**

11.124 leerlingen basisonderwijs en voortgezet onderwijs, waarvan

- 4.763 leerlingen primair onderwijs en 1.762 leerlingen CulMo primair onderwijs
- 4.291 leerlingen voortgezet onderwijs

32 programma's Cultuurmenu, 7 programma's Drentse Cultuur Academie, 13 programma's Kunstschooldagen

Programma's Culturele Mobiliteit (CulMo) met 1.762 leerlingen, waarvan

- 939 leerlingen voor de CulMo *Mysteries in het Veen*
- 224 leerlingen voor de CulMo *Operatie Sigismund*, combiprogramma Drents Museum/Drents Archief
- 599 leerlingen voor de CulMo *Internationale beeldende kunst en werelderfgoed*

BIJLAGE 2**PUBLIEKSEVENEMENTEN**

2 grote openingen, waarvan 350 gasten en 497 Vrienden voor *Iran – bakermat van de Beschaving*

236 gasten en 465 Vrienden voor *Nubië – Land van de Zwarte Farao's*

1 middelgrote opening van *De Zaak Vermaning* in De Nieuwe Kolk en daaraan gekoppeld *Kunst in de Tuin* in de Gouverneurstuin

11 kleine openingen, waarvan

- 5 openingen in KINK, o.a. Harry Cock, Rob Mulder
- 6 openingen in het Drents Museum, o.a. Hermann Markard, Martin Roemers, Joke Frima, Carolein Smit

Arrangementen (samenwerking met derden) zoals de BankGiro Loterij Open Dagen (1.700 bezoekers), Art Rocks Festival, Tussen Kunst & Kitsch (800 bezoekers).

In 2018 is de samenwerking gestart met de Museum Plus Bus, deze hebben wij 15 keer mogen verwelkomen met in totaal 581 bezoekers

Publieksactiviteiten, waaronder Open Monumentendag en de Dag van de Drentse Geschiedenis.

**ARRANGEMENTEN EN PROGRAMMA'S**

217 rondleidingen, met in totaal 3.617 deelnemers, waarvan

- 7 Rondleidingen in Gebaren voor 54 deelnemers en
- 7 rondleidingen *Onvergetelijk Drents Museum* voor 97 deelnemers
- 7 lezingen voor 309 bezoekers
- 11 huwelijken
- 17 kinderfeestjes

**ZAALVERHUUR**

81 zakelijke bijeenkomsten, waarvan zaalverhuur

- 50 keer Statenzaal
- 12 keer GS-zaal
- 7 keer Trouwzaal

aantal bijeenkomsten in Grandcafé Krul/witte ruimte

**MUSEUMSHOP**

Bijna 50.000 betalende klanten besteden gemiddeld € 15,46 (excl. btw) Uitgave per bezoeker museum € 3,41 (excl. btw)

Verkocht in 2018, 124.000 artikelen, waarvan

- 30.000 boeken, waarvan bijna 15.000 eigen uitgaven
- ruim 60.000 ansichtkaarten
- 1.700 sieraden

€ 781.827,- (excl. btw) was de omzet van de Museumshop  
€ 208.261,- bijdrage aan exploitatie

De Museumshop wordt in eigen beheer geëxploiteerd.

**GRANDCAFÉ KRUL**

€ 745.239,- was de omzet van Grandcafé Krul  
€ 95.716,- bijdrage aan exploitatie

De exploitatie van Grandcafé Krul is uitbesteed aan Bos&Bos Catering. Vanaf 1 oktober 2018 is Bos&Bos overgenomen door de Vermaat Groep.

BIJLAGE 2

**DEVELOPMENT**

Het Drents Museum wordt ondersteund door:

- 3 hoofdsponsors: NAM, WMD en ING
- 1 sponsor: SRC Reizen
- 2 begunstigers: BankGiro Loterij en Stichting Beringer Hazewinkel
- 1 subsidieverstrekker: provincie Drenthe
- 1 exploitatiebijdrage KINK: Gemeente Assen
- 66 Businessclubleden, waarvan 14 nieuwe leden
- 2.153 Vrienden van het Drents Museum
- 12 Drost

**Businessclubleden**

abcnova, A.De Boer Vastgoed, Afier accountants en adviseurs, AlbertsKleve, bureau voor grafisch ontwerp BNO, Alpha Adviesbureau, Argo Schoonmaakbedrijf B.V., Atlas Letselschade, Bierens van Boven advocaten, Boer en Croon, Bloemsma+Faassen, Bos&Bos Catering BV, Boutiquehotel De Gouverneur, Bouwmij Hendriks, Bureau Meesterschap, Catering & Partyservice J. van 't Hooge, Comfort Payroll, Destic, DNK, Doornbos Suringar Wiersema Advocaten|- Mediators, draaijer+partners, drukkerij Van Gorcum, Financieel-gezond.nl, Gemeente Assen, Gemeente de Wolden, Gemeente Groningen

Dienst ROEZ, Gemeente Hoogeveen, Gemeente Midden-Drenthe, Gemeente Westerveld, GGZ Drenthe, Greenledwalls, Hof van Saksen, Hotel van der Valk Assen, Hotel De Jonge, ING, JAV Studio's, Karmelieten BV, KLOK Onderhoud- en Afbouwgroep B.V., Koninklijke van Gorcum, Lanting Reizen, Leijdsman Elektro bv, Liff Assen, McDonald's, MTN accountants adviseurs, Multicopy Assen, Newz Marketing en Media, Notariskantoor Tijdhof, Daverschot & De Jong Posthumus, Ploegmakers Beheer b.v., Rabobank Assen en Noord-Drenthe, REIN Advocaten & Adviseurs, RTV Drenthe, SRC Reizen, Sunoil Biodiesel, Switch IT Solutions, TCA Telecom & ICT, Team Relocations, Trip Advocaten & Notarissen, Trots, TSC Crowd Management, Univé Noord-Nederland, UNP accountants adviseurs, Virol, Warenhuis Vanderveen Assen, Watter B.V., Wbooks, WelZowijs Nederland, Zorggroep Drenthe

**Co-financiers tijdelijke tentoonstellingen**

Interreg Deutschland-Nederland/Europese Unie, Gemeente Assen, Mondriaanfonds, Prins Bernard Cultuurfonds, The Netherland-America Foundation, VSB Fonds, Stichting Zabawas, McDonalds, Stichting Van Achterbergh Domhof.

Georganiseerd in 2018:

- 7 netwerkbijeenkomsten, waaronder Mossel&More party
- 1 businessclubreis New York (6-11 juni)
- 2x deelname business-to-business beurzen
  - Promotiedagen Drenthe, TT Hal Assen (15 mei)
  - Promotiedagen Noord-Nederland, Groningen (6 november)
- 3 Vriendenbijeenkomsten
- 1 netwerkbijeenkomst voor notarissen, estate-planners en private bankers (20 november)
- op 29 maart kwamen 240 Vrienden de nieuwe aanwinst *De Drentse Madonna* van Jozef Israëls bewonderen en luisteren naar het bijzondere verhaal van conservator Annemiek Rens over de speurtocht naar dit schilderij.
- op 16 juni bezochten bijna 500 Vrienden de tentoonstelling *Iran – Bakermat van de beschaving* waarbij ook inleidingen werden aangeboden.
- op 15 december kwamen ongeveer 500 Vrienden naar het Drents Museum voor de preview van de tentoonstelling *Nubië – Land van de Zwarte Farao's* waarbij ook inleidingen werden aangeboden.

BIJLAGE 2**PERSONEEL**

Het Drents Museum heeft

- 51 vaste medewerkers (39,1 fte)
- 49 vrijwilligers, waarvan
  - 40 bij de informatiebalie
  - 9 vrijwilligers bij de afdeling Educatie en het depot 15 stagiaires
- 2 werkervaringsplaatsen

In 2018 zijn

- 4 personen uit dienst gegaan
- 4 personen aangenomen, waaronder 1 Conservator Archeologie voor een tweejarig opleidingstraject gefinancierd door de Stichting Beringer Hazewinkel in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen
- circa 7 personen ingehuurd van beveiligingspartner TSC Crowd Management. In 2018 bedroeg het ziekteverzuim 6,78 %.

**FINANCIËN**

- € 9.038.636 bedraagt de jaaromzet van het Drents Museum
- 49% van deze omzet werd door het museum zelf verdiend
- 25.918 bezoekers (11,3%) betaalden de volle entreprijs
- 127.814 Museumkaarthouders (56%) bezochten het Drents Museum in 2018

## BIJLAGE 3

## AANWINSTEN 2018

De collectie van het Drents Museum telt in 2018 ca. 95.000 objecten, waarvan

- ca. 93.200 objecten uit de provinciale collectie (waarvan 99% digitaal geregistreerd)
- ca. 1.800 objecten als bruikleen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, diverse stichtingen en particulieren

De totale collectie bestaat uit

- ca. 13.500 objecten Archeologie
- ca. 35.000 objecten Drentse geschiedenis
- ca. 40.000 objecten Kunst 1885–1935
- ca. 4.350 objecten Hedendaags realisme
- ca. 2.150 objecten Numismatica

**HEDENDAAGS REALISME***(79 aanwinsten)***Schenkeningen**

- Jozef Israëls, schilderij ‘De Drentse Madonna’, schenking van de Stichting Vrienden van het Drents Museum.
- Carolein Smit, beeld ‘Drents heideschaap met herderin’, schenking van de kunstenaar.
- Carolein Smit, beeld ‘Drents heideschaap’, schenking van de Stichting Van Achterbergh-Domhof.

- 22 schilderijen van kunstenaars als Matthijs Röling, Dick Pieters, Sam Drukker en Mario ter Braak, schenking van de heer Cees Röling.
- Matthijs Röling, schilderij tweeluik ‘De schilder en zijn model’, schenking van de Stichting Vrienden van het Drents Museum.
- Martin Roemers, foto ‘Soldaat 1 Robert Soekatma, telefonist’, schenking van de kunstenaar.
- Jan Bernhard Meinen, 6 tekeningen, schenking van L. van den Berg.
- 16 dagboeken van Ben van Voorn en Jan Schroot.
- 1/12de deel van 307 werken van kunstenaars als Matthijs Röling, Dick Pieters, Sam Drukker en Mario ter Braak, schenking van de heer A. Adriaansen en mevrouw W.J. Adriaansen-van der Stok, Baarn.
- Pieter Pander, schilderij ‘Zelfportret met bontmuts’, schenking van de kunstenaar.

**Aankopen**

- Laura Eckert, beeld ‘Der Tag’, aankoop van de kunstenaar, met steun van de BankGiro Loterij.
- Siemen Dijkstra, houtsnede ‘De dijkdoorbraak bij Coevorden’, aankoop van de kunstenaar.

- Femmy Otten, beeldhouwwerk ‘New Myth for New Family’, aankoop van de kunstenaar, met steun van de BankGiro Loterij.
- Atousa Bandeh, schilderij ‘Requiem for the beggar mother’, aankoop van de kunstenaar, met steun van de BankGiro Loterij.

**DRENTSE GESCHIEDENIS***(87 aanwinsten)***Schenkeningen**

- Twee kalenders uit 1931 en 1935 van de Oud-Schoonebeeker Turfstrooiselfabriek en Veenderij A. Veldkamp, Erica, en een kalender uit 1936 van de Steenfabrieken en Kalkbranderijen ‘De twee Provinciën’ Gebr. Veldkamp-Gietermond, Erica.
- R. de Bakker, tekening van Tjerk Vermaning.
- 6 theelepels met diverse Drentse beeltenissen.
- Diploma verleend door het Bestuur van den Keuringsdienst Drenthe van den N.A.K. aan B. Boer, te Gasteren.
- Helm gebruikt bij de Duitse Luftwaffe.
- Reversspeld met het gemeentewapen van Assen.
- Bierglas met opschrift Hotel Braams Gieten en een bierglas met afbeelding van een hunebed.



### BIJLAGE 3

- Penvuurrevolver met cilinder voor zes patronen en een mortier- of handgranaat van gietijzer.
- Nummerplaat van een motorvoertuig met kenteken nummer D-101 en een portefeuille met zeven documenten en vier foto's van Theunis Hendrik Drent, gemeentearchitect te Coevorden.
- Legitimatiebewijs van 'De Nederlandsche Padvindders' op naam van F.H. Drent.
- Stempel in metalen doosje 'Voldaan H. Drent Kasteel Coevorden'.
- Vijf speldjes met afbeeldingen van gebouwen in Nederland, uitgegeven in de Tweede Wereldoorlog door de Nationaal Socialistische organisatie Winterhulp.

#### **Aankopen**

- A.G. Jacobsen, 52 aquarellen, met steun van de BankGiro Loterij.
- D.M. Hoogeveen, schilderij 'Hunebed te Havelte'.
- 2 portretten van Mr. Caspar Everhard Carsten en zijn vrouw Jentien Houwink, boekdruk.
- 6 vignetten van textiel van team Lucky Strike Streuer.
- Rouwhoed van de firma E. Jansen Jz te Meppel.

#### **KUNST 1885-1935** (766 aanwinsten)

##### **Schenkeningen**

- H.P. Berlage, whiskyglas, schenking G.M.F. Sonnevile en L. van den Berg.
- Jac. Jongert, Affiche tentoonstelling in het Paleis voor Volksvlijt Amsterdam, 1912.
- Jac. van den Bosch, theetafel.
- 11 boeken met omslagontwerpen van diverse kunstenaars.
- Jan Eisenloeffel, messing dienblad.
- Zilveren mandje.

##### **Bruiklenen**

- 386 werken van Gustaaf van de Wall Perné, langdurig bruikleen Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, geschonken (en verzameld) door M. Rumpff.

#### **ARCHEOLOGIE** (18 aanwinsten)

##### **Schenkeningen**

- Kleine stenen bijl, losse vondst Dalerveen.
- 5 vuurstenen objecten uit de nalatenschap van Roelof Smits.

- 9 objecten van aardewerk en (vuur)steen uit de nalatenschap van J. Kalverkamp.
- Onderkant van een urn, Oosterhesselen.
- Midden Paleolithische schaaf uit Borger.

##### **Aankopen**

- Gouden broche, Anloo, met steun van de BankGiro Loterij.

#### **Totaal 586 aanwinsten**

BIJLAGE 4

## BRUIKLENEN 2018

**In totaal zijn in 2018 aan 34 instellingen  
658 tijdelijke bruiklenen verleend.  
44 instellingen hebben langdurige bruiklenen  
van het Drents Museum.**

**Geregistreerde instellingen**

- Nederlands Openluchtmuseum, Arnhem, 22 september 2017 – 12 september 2018, 1 kogelpotje.
- Panorama Mesdag, Den Haag, 11 november 2017 – 11 februari 2018, 2 werken van Pieter de Josselin de Jong.
- Museum Stad Appingedam, Appingedam, 4 november 2017 – 14 februari 2018, 4 werken van Chris Lebeau.
- Groninger Museum, Groningen, 13 oktober 2017 – 2 april 2018, 3 tekeningen van Albarta ten Oever.
- Museum Flehite, Amersfoort, 3 februari 2018 – 20 mei 2018, 6 objecten uit de collectie Kunst 1885-1935.
- Museum MORE, Gorssel, 3 februari 2018 – 13 mei 2018, 1 schilderij van Henk Helmantel.
- Gemeentemuseum Den Haag, Den Haag, 24 maart 2018 – 24 juni 2018, 1 schilderij van Max Liebermann.

- Van Abbemuseum, Eindhoven, 14 juli 2018 – 30 september 2018, 2 schilderijen van Matthijs Röling.
- Gemeentemuseum Den Haag, Den Haag, 21 april 2018 – 28 oktober 2018, 31 objecten uit de collectie Kunst 1885-1935.
- Groninger Museum, Groningen, 26 mei 2018 – 4 november 2018, 1 schilderij van Jan Wiegers.
- Keramiekmuseum Princessehof, Leeuwarden, 2 juni 2018 – 30 juni 2019, 4 objecten uit de collectie Kunst 1885-1935.
- Amsterdamse School Museum Het Schip, Amsterdam, 21 augustus 2018 – 7 oktober 2018, 1 pendule van George Henri Lantman.
- Museum Jan van der Togt, Amstelveen, 21 augustus 2018 – 7 oktober 2018, 30 objecten van George Henri Lantman.
- Kröller-Müller Museum, Otterlo, 29 september 2018 – 4 februari 2019, 7 objecten uit de collectie Kunst 1885-1935.
- Het Noordbrabants Museum, 's Hertogenbosch, 17 november 2018 – 7 april 2019, 3 schilderijen van Jan Sluijters.

**Niet geregistreerde instellingen**

- Kunsthuis Secretarie, Meppel, 14 oktober 2017 – 17 januari 2018, 12 werken van Frans van der Veen.
- UMCG, Groningen, 18 oktober 2017 – 9 januari 2018, 27 objecten met betrekking tot Cuby+Blizzards.
- Villa Mondriaan, Winterswijk, 2 maart 2018 – 16 september 2018, 1 schilderij van Jan Sluijters.
- Kunstlievend Genootschap Pictura, Groningen, 25 maart 2018 – 6 mei 2018, 1 zelfportret van Mark Lisser.
- Stichting Schultehuis Diever, Diever, 30 maart 2018 – 14 november 2018, 35 objecten uit de collectie Archeologie.
- Museum Møhlmann, Appingedam, 1 april 2018 – 27 mei 2018, 14 werken van Jan van Loon.
- Stichting Beeldenpark De Havixhorst, De Schiphorst, 12 april 2018 – 1 december 2018, 1 beeld van Natasja Bennink.
- C+B Museum, Grolloo, 22 april 2018 – 28 april 2019, 34 objecten met betrekking tot Cuby+Blizzards.
- Galerie Lieve Hemel, Sint-Magnuskerk Anloo, 7 september 2018 – 17 september 2018, 5 schilderijen van Ben Snijders.

BIJLAGE 4

- Kunstencentrum K38, Roden, 10 november 2018 – 2 december 2018, 1 werk van Ger Siks.
- UMCG, Groningen, 19 december 2018 – 24 maart 2019, 79 stuks keramiek uit de collectie Kunst 1885-1935.

**Buitenlandse instellingen**

- Union Station, Kansas City (USA), 17 juni 2017 – 7 januari 2018, veenlijk vrouw van Zweeloo.
- Gustav-Lübcke-Museum, Hamm (DE), 3 december 2017 – 17 juni 2018, 3 objecten uit de collectie Drentse Geschiedenis en 5 objecten uit de collectie Archeologie.
- Vystaviste Praha Holesovice, Praag (CZ), 1 februari 2018 – 22 juli 2018, veenlijk vrouw van Zweeloo.
- Victoria & Albert Museum, Londen (GB), 20 maart 2018 – 30 september 2018, 1 werk van Carolein Smit.
- V.A.M. Design Center, Boedapest (HU), 7 augustus 2018 – 20 januari 2019, veenlijk vrouw van Zweeloo.
- Reiss-Engelhorn Museen, Mannheim (DE), 16 september 2018 – 31 maart 2019, 1 object uit de collectie Drentse Geschiedenis en 5 objecten uit de collectie Archeologie.

- National Museum of Iran, Teheran (IR), 2 oktober 2018 – 6 april 2019, 29 schilderijen, 110 stuks keramiek uit de collectie Kunst 1885-1935, 193 (sets van) objecten uit de collectie Archeologie.
- Clemens Sels Museum Neuss, Neuss (DE), 18 november 2018 – 10 maart 2019, 1 bank van Johan Thorn Prikker.

**Langdurige bruiklenen**

- Bonnen Openbare School, Gieten, 1 bijl.
- Breda's Museum, Breda, 1 tekening.
- Drents Archief, Assen, kaarten en platen, foto's en ansichtkaarten, collectie Jan Giudici.
- Drukkerijmuseum, Meppel, etspers uit atelier van Chris Lebeau.
- De Nederlandsche Bank, Amsterdam, 52 zilveren munten vondst Zuidlaren.
- Fries Museum, Leeuwarden, 1 schilderij.
- Fries Scheepvaartmuseum, Sneek, 11 historische voorwerpen.
- Gemeente Assen, Assen, 3 kunstwerken.
- Gemeente Museum Helmond, Helmond, 5 werken van Dirk Nijland.
- Groninger Museum, Groningen, 1 zilveren vork.

- Limburgs Museum, Venlo, 1 schilderij van Willem van Konijnenburg en 1 schilderij van J.W. Pieneman.
- Herinneringscentrum Kamp Westerbork, Westerbork, groot aantal historische voorwerpen.
- Herv. Gemeente Vledder, Vledder, Romaans doopvont.
- Hunebedcentrum, Borger, groot aantal archeologische voorwerpen.
- Kapiteinshuis Pekela, Groningen, spanendoos.
- Museum Arnhem, Arnhem, 1 schilderij van Chris Lebeau.
- Bibliotheek Hoogeveen, diverse historische voorwerpen.
- Museum Vosbergen, Eelde, hobo.
- Museumboerderij De Karstenhoeve, Ruinerwold, diverse historische voorwerpen.
- Nationaal Vlechtmuseum, Noordwolde, 5 voorwerpen uit de collectie Kunst 1885-1935.
- Natura Docet, Denekamp, 1 natuurhistorisch voorwerp.
- Ned. Herv. Gemeente Anloo, diverse archeologische voorwerpen.
- Ned. Herv. Gemeente Diever, Diever, bissekist.
- Ned. Herv. Gemeente Dwingeloo, Dwingeloo, 2 wapenschilden.

BIJLAGE 4

- 
- Ned. Herv. Gemeente Norg, Norg, Romaans doopvont.
  - Ned. Herv. Gemeente Peize, Peize, Romaans doopvont.
  - Ned. Herv. Gemeente Roden, Roden, Romaans doopvont.
  - Ned. Herv. Gemeente Vries, Vries, Romaans doopvont.
  - Ned. Herv. Kerk Emmen centrum, Emmen, Romaans doopvont.
  - Ned. Herv. Kerk Rolde, Rolde, Romaans doopvont en diverse archeologische voorwerpen.
  - Ned. Herv. Kerk Zweeloo, Zweeloo, Romaans doopvont.
  - Nederlands Architectuurinstituut, Rotterdam, Album Kees Ooschot, A.W. Weismann.
  - Nederlands Openluchtmuseum, Arnhem, een kogelpotje.
  - Nieuwland Erfgoedcentrum, Lelystad, 2 archeologische voorwerpen.
  - Provinciehuis, Assen, diverse historische voorwerpen en kunstwerken.
  - Woonhuis Commissaris van de Koning, De Wijk, diverse kunstwerken.
  - Stedelijk Museum Coevorden, Coevorden, diverse archeologische en historische voorwerpen.
  - Stichting Aold Daol'n, Dalen, diverse archeologische voorwerpen.
  - Stichting Bourtange, Bourtange, enkele stoelen.
  - Stichting Drents landschap, 1 schilderij.
  - Stichting Drents landschap/Bezoekerscentrum Hijkerveld, diverse archeologische voorwerpen.
  - Stichting Drents landschap/Ottenshuus Orvelte, Orvelte, groot aantal historische voorwerpen.
  - Stichting Erfgoed Muskee, Grolloo, diverse historische voorwerpen.
  - Stichting Van Gogh & Drenthe, Nieuw-Amsterdam, groot aantal historische voorwerpen.

## BIJLAGE 5

## PUBLICATIONS 2018

Arends, T. (Red.). *Carolein Smit. Works*. Zwolle: WBooks.

Arentzen, W., Sanden, W.A.B. van der. *Tweehonderd jaar Valtherbrug - Historiografie van een uitzonderlijk archeologisch monument I: 1818-1847*. *Nieuwe Drentse Volksalmanak* 135, 171-208.

Hartog Jager, H. den, Rens, A., Pranger, M., Arends, T. *Into Nature. Out of Darkness – reisgids*. Assen: Into Nature.

Heij, J.J., Wal, M. van der. *Art Nouveau en Art Deco Ceramiek uit het Drents Museum*. Een keuze uit de collectie Hogeweg. *Beelden van Buiten. Drents Museum in het UMCG*. Een uitgave van Kunstgenootschap Thomassen à Thuessink, Universitair Medisch Centrum Groningen.

Lienden, A. van, Tupan, H.R. (Eindred.). *Hermann Markard*. Zwolle: WBooks.

Mars, A., Sanden, W.A.B. van der. *De polder Matsloot-Roderwolde in De Onlanden: een onderschat archeologisch dossier*. In J.A.W. Nicolay (Red.), *Huisplaatsen in de Onlanden*.

*De geschiedenis van een veenweidegebied*. Groningen: Barkhuis (Groningen Archaeological Studies 34), 2-24.

Nokandeh, J., Tupan, H.R. (Ed.). *Dutch Archaeology and Art. Highlights from the Drents Museum*. Teheran.

Sanden, W.A.B. van der. *Geschiedenis van Drenthe – een archeologisch perspectief*. Assen: Van Gorcum.

Sanden, W.A.B. van der. *Moge hij rusten in vrede. De schedel van Smilde opnieuw gedateerd*. *Nieuwe Drentse Volksalmanak* 135, 209-216.

Sanden, W.A.B. van der. *Een speerpunt uit 't Hemelrijk*. In A. Nieuwhof et al. (Red.), *Fragmenten uit de rijke wereld van de archeologie*. Opgedragen aan Ernst Taayke bij zijn afscheid als beheerder van het Noordelijk Archeologisch Depot in Nuis. Groningen (Jaarboek van de Terpenvereniging, 99), 41-48.

Sanden, W.A.B. van der. *10 Meisje uit het veen*. In L. Heerma van Voss, M. 't Hart, K. Davids et al. (Red.). *Wereldgeschiedenis van Nederland*. Amsterdam: Ambo/Anthos, 58-63.

Sanden, W.A.B. van der. *Tjerk Vermaning, Een markant amateurarcheoloog in Drenthe*. Kwartaalblad Het Drentse Landschap 99 (sept.), 28-29.

Sanden, W.A.B. van der, Schuring, A. *De Zaak Vermaning. Over een markant amateurarcheoloog in Drenthe*. Zwolle: WBooks.

Steffens, B. (Red.). *Nubië – Land van de Zwarte Farao's*. Zwolle: WBooks.

Tupan, H.R. (Red.). *Joke Frima. Flora. Schilderijen*. Zwolle: WBooks.

Tupan, H.R. *Fascinaties*. In Arends, T. (Red.). *Carolein Smit. Works* (pp. 5-7). Zwolle: WBooks

Vilsteren, V.T. van, Hoogenkamp, S. *Een pot zonder goud aan het eind van de regenboog – een bijzondere vondst uit Spanga (Fr.)*. *De Stelling – kwartaalblad van de Vereniging Historie Weststellingwerf* e.o. 37-1, 2-11.

Vilsteren, V.T. *Een waardeloze hypothese? – over de graving van Alsengemmen*. In: A. Nieuwhof et al. (Red.), *Fragmenten uit de rijke wereld van de*

BIJLAGE 5

---

*archeologie*. Opgedragen aan Ernst Taayke bij zijn afscheid als beheerder van het Noordelijk Archeologisch Depot in Nuis, Groningen (Jaarverslag van de Vereniging voor Terpenonderzoek 99), 193-198.

Vilsteren, V.T. *Een scherf met textiel – dat hoort toch niet?* In: J.A.W. Nicolay (Red.), *Huisplaatsen op veen en klei. Middeleeuwse bewoning in de Onlanden* (11e-14e eeuw), Groningen: Barkhuis (Groningen Archaeological Studies 34), 440-455.

Vilsteren, V.T. *Germanien – Tod im Moor. Spektrum der Wissenschaft - Spezialheft Archäologie Geschichte Kultur* 3.18, 46-49.

Vilsteren, V.T. van, Nokandeh, J. (Red.). *Iran. Bakermat van de Beschaving*. Zwolle: WBooks

BIJLAGE 6

## BESTUURS- EN NEVENFUNCTIES 2018

Directieleden en medewerkers van het Drents Museum hebben in 2018 naast hun werkzaamheden voor het Drents Museum een aantal bestuursfuncties en jureringen op zich genomen.

### **Bestuurs- en nevenfuncties algemeen directeur Harry Tupan**

#### **Bestuurder**

- Stichting Drents Museum

#### **Raad van advies**

- Land Art Contemporary

#### **Commissielid**

- Raad voor Cultuur: Commissie monitoring musea culturele basisinfrastructuur 2017–2020 en Commissie sectoradvies musea

#### **Lid**

- Bedrijvensociëteit A37 Drenthe VNO-NCW Noord

#### **Bestuur**

- Platform Cultureel Hart Assen
- European Exhibition Network
- Stichting Beeldenpark De Havixhorst

#### **Voorzitter**

- Stichting Symphony in Blue

#### **Comité van aanbeveling**

- Stichting Vrienden van het WZA (Wilhelmina Ziekenhuis Assen)
- Stichting SCA Jozefkerk Assen
- Stichting Struikelstenen Assen

#### **Ambassadeur**

- Literair festival Zomerzinnen

#### **Secretaris**

- Stichting Steunfonds Drents Museum

De bestuurs- en nevenfuncties zijn onbezoldigd. Voor de Raad van Cultuur geldt een onkostenvergoeding die geheel ten goede komt aan het Drents Museum.

### **Bestuurs- en nevenfuncties algemeen zakelijk directeur Annelies Meuleman**

#### **Bestuurder**

- Stichting Drents Museum

#### **Bestuurslid / Penningmeester**

- Stichting Into Nature

#### **Bestuurslid**

- Stichting MF050

### **Bestuurs- en nevenfuncties medewerkers Drents Museum**

#### **Vicevoorzitter**

- Platform Drentse Musea
- Federatie Drentse Musea

#### **Bestuurslid**

- Sectie Kunstmusea van de Nederlandse Museumvereniging
- Platform Cultureel Hart Assen
- Vereniging Noordelijk Scheepvaartmuseum
- Trovato Foundation
- Stichting Oud-Oranje
- Kunstgenootschap ‘Thomassen à Thuessink’ UMCG

BIJLAGE 6**Voorzitter**

- Kunstinitiatief Voorheen De Gemeente (VHDG)

**Lid**

- Visitatiecommissie Provincie Limburg / Limburgs Museum
- Raad voor Cultuur: monitorgroep presentatie- en postacademische instellingen

**Adviseur**

- Prins Bernhard Cultuurfonds: Josine de Bruyn Kops Fonds en Tijnl Fonds

**Adviseur**

- Raad voor Cultuur: Commissie Monitoring Beeldende Kunst 2017-2020
- Prins Bernhard Cultuurfonds
- Mondriaan Fonds
- Kunstraad Groningen, Kerngroep

**Secretaris**

- Junior Chamber International (JCI), Assen

**Lid**

- Kerncommissie Kunstraad Groningen
- Curatorial team Into Darkness Drenthe Biënnale hedendaagse beeldende kunst 2018
- Wetenschappelijke commissie van De Hondsrug Unesco Global Geopark

**Zakelijk leider**

- Into Nature 2018

**Eindredacteur**

- Nieuwe Drentse Volksalmanak

**Redactielid**

- Nieuwe Drentse Volksalmanak
- Historisch Tijdschrift Fryslân

**Jurylid**

- Kunstbende Drenthe
- Kunsthelden
- Gerrit Benner Prijs 2019
- ArtRocks Museumronde Drents Museum



**BIJLAGE 7**

**BALANS PER  
31 DECEMBER 2018**

Na resultaatbestemming	2018		2017	
	€	€	€	€
<b>Activa</b>				
<b>Vaste activa</b>				
1. Immateriële vaste activa	22.888		71.197	
1.A. Materiële vaste activa	399.824		319.133	
		422.712		390.330
<b>Vlottende activa</b>				
2. Debiteuren	258.463		224.823	
3. Vordering Belastingdienst	193.444		302.291	
4. Overige vorderingen	909.785		780.759	
		1.361.692		1.307.872
<b>5. Voorraden</b>		106.390		114.976
<b>6. Liquide middelen</b>		2.062.672		1.679.533
		<u>3.953.466</u>		<u>3.492.711</u>
<b>Passiva</b>				
<b>7. Eigen vermogen</b>				
– Algemene reserve	611.517		580.663	
– Onderhoud presentaties	–		200.000	
– Tentoonstellingen	125.000		201.465	
– Herinrichting permanente collectie	500.000		–	
– Verplichting Investeringsnota	360.000		–	
– Ontwikkelingskosten tentoonstellingen	50.000		–	
– Aankoop collectie	75.000		–	
		1.721.517		982.128
<b>8. Voorzieningen</b>		477.018		504.632
<b>Kortlopende schulden</b>				
9. Te betalen belastingen	124.862		179.525	
10. Crediteuren	1.142.721		497.962	
11. Lopende projecten	0		848.248	
12. Nog te betalen bedragen	487.349		480.216	
		1.754.932		2.005.951
		<u>3.953.466</u>		<u>3.492.711</u>

BIJLAGE 7

STAAT VAN BATEN  
EN LASTEN

	Rekening 2018 €	Begroting 2018 €	Rekening 2017 €
<b>Opbrengsten</b>			
13. Entreegelden	1.647.871	1.125.000	1.323.610
14. Omzet collectie	93.954	-	273.048
15. Bijdrage fondsen tentoonstellingen	350.309	300.000	642.779
16. Omzet evenementen & educatie	115.528	73.000	84.549
17. Omzet winkel	781.827	400.000	516.043
18. Omzet horeca	103.601	50.000	73.449
19. Bijdrage sponsoring & businessclub	512.518	620.000	255.385
20. Overige baten	83.498	-	191.103
21. Financiële verwervingen	94.286	-	116.925
22. Bijdrage exploitatie gemeente	611.294	589.804	596.932
23. Subsidie provincie	4.643.951	4.659.935	4.570.818
<b>Totaal opbrengsten</b>	<b>9.038.636</b>	<b>7.817.739</b>	<b>8.644.642</b>
<b>Kosten</b>			
24. Loonkosten personeel	2.571.441	2.450.000	2.374.139
25. Inhuur personeel	736.427	605.000	660.239
26. Overige personeelskosten	324.708	214.500	279.537
27. Afschrijvingen	145.845	-	37.996
28. Huisvestingskosten	2.162.166	2.324.154	2.125.062
29. ICT & Administratief	376.876	389.150	414.508
30. Marketing & PR	119.715	113.500	178.919
31. Beheer collectie	223.228	171.000	658.499
32. Tentoonstellingen	1.810.926	1.397.000	1.563.717
33. Evenementen & Educatie	46.541	39.500	29.167
34. Kosten winkel	455.025	205.000	311.841
35. Kosten exploitatie horeca	7.885	8.000	7.063
<b>Totaal kosten</b>	<b>8.980.784</b>	<b>7.916.804</b>	<b>8.640.687</b>
<b>Resultaat 2018</b>	<b>57.852</b>	<b>-99.065</b>	<b>3.955</b>
36. Saldo baten en lasten voorgaande boekjaren	73.289	-	-2.454
<b>Exploitatieresultaat</b>	<b>131.141</b>	<b>-99.065</b>	<b>1.501</b>
Toevoeging aan bestemmingsreserves	27.000	-	-
Mutatie algemene reserve	104.141	-	1.501

